

Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2024

Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2024

Impressum

Titulli:

Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2024

Botues :

Daniel Braun, Përfaqësues zyrtar i Fondacionit Konrad Adenauer në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Marko Troshanovski, Kryetar i Institutit për demokraci „Societas Civilis“ – Shkup

Autorë:

Joana Treneska

Tome Smilevski

Gjorgji Haxhi Vasilev

Ana Sofeska

Bashkërendimi:

Davor Pasoski, Menaxher programi, Fondacioni Konrad Adenauer në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Disejri dhe përgatitja:

Vinsent Grafika DOO Shkup

Publikimi mund të merret falas në:

www.izbornaarhiva.mk

<https://www.kas.de/en/web/nordmazedonien/home>

<http://www.idscs.org.mk>

I shprehim mirënjohje Programit për mbështetjen zgjedhore të bashkëpunimit Zviceran në Maqedoninë e Veriut, të zbatuar nga Fondacioni ndërkombëtar për sisteme zgjedhore (IFES), për mbështetjen dhe bashkëpunimin në përgatitjen e këtij publikimi.

Vërejtje:

Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për Demokraci “Societas Civilis” - Shkup nuk janë përgjegjës për faktet dhe pikëpamjet e shprehura në publikim. Ato përfaqësojnë pikëpamjet personale të autorit.

Ky publikim është vetëm për qëllime informative dhe informacioni në të nuk mund të përdoret në fushatat zgjedhore.

Përmbajtja

Hyrje në zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 5

Përgatitjet për zgjedhjet parlamentare.....	17
Ndryshimet e fundit në legjislacionin zgjedhor	20
Komisioni shtetëror i zgjedhjeve.....	21
Financimi i partive politike.....	22
Mediat publike.....	23

1. Historiku i zgjedhjeve parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut (1990 - 2020) 25

2. Sistemi zgjedhor maqedonas për zgjedhjet parlamentare 33

3. Njësitë zgjedhore 41

4. Pasqyrë e pjesëmarrësve në zgjedhjet e parakohshme parlamentare 2020 49

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë dhe koalicioni „Për të ardhmen evropiane“ ...	52
VMRO-DPMNE dhe koalicioni “Maqedonia Jote”.....	57
Bashkimi Demokratik për Integrim dhe koalicioni „Fronti evropian“	62
Coalition “Vredi”	66
Partia politike E majta - Levica.....	70
Avaja – Mjaft më!.....	73
Partia politike Demokratët.....	73
Partia politike E djathta.....	74
Partia politike Maqedonia e Bashkuar.....	75
Lëvizja ZNAM (E di) – Për Maqedoninë Tonë.....	75
Era e tretë Maqedonase / Listat e Pavarura Maqedonase – Sovranët.....	76
Opsioni i reformës së rindërtimit të Maqedonisë – Partia e punës.....	77
Partia politike Alternativa e Re	77
Partia politike Rodina Maqedoni..	78
Partia Jote	79
Opsioni qytetar për Maqedoninë dhe koalicioni „Trimërisht për Maqedoninë“	79
Grup zgjedhësish Gjyla Çeliku.....	80

Hyrje

Hyrje në zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut

Zgjedhjet parlamentare, të njëmbëdhjeta me radhë, në Republikën e Maqedonisë së Veriut do të mbahen më 8 maj të vitit 2024. Zgjedhjet parlamentare u shpallën me datë 14.2.2024, kur kryetari i Kuvendit, Jovan Mitrevski, në pajtim me detyrimet kushtetuese dhe ligjore, e nënshkroi vendimin për shpalljen e zgjedhjeve për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.¹ Sipas vendimit, zgjedhjet e rregullta parlamentare do të mbahen më 8 maj 2024 (e mërkurë), njëkohësisht me rrethin e dytë të mundshëm të zgjedhjeve presidenciale, që domethënë se do të hasen përputhje të fushatave parazgjedhore për zgjedhjet parlamentare dhe presidenciale. Në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut zgjidhen 120 deputetë sipas modelit proporcional, me ç' rast territori i vendit është i ndarë në gjashtë njësi zgjedhore të përcaktuara me Kodin zgjedhor dhe në secilën zgjidhen nga 20 deputetë.²

Më 14 shkurt, KSHZ e miratoi kalendarin e afateve për kryerjen e veprimeve zgjedhore për zbatimin e zgjedhjeve për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.³ Sipas parashikimeve ligjore, qeveria teknike për zbatimin e zgjedhjeve u zgjodh më 28 janar të këtij viti, 100 ditë para zgjedhjeve.⁴

Pas disa muaj përplasjesh politike lidhur me miratimin e ndryshimeve kushtetuese dhe kërkesave të intensifikuara të opozitës për zgjedhje të jashtëzakonshme parlamentare, marrëveshja politike për mbajtjen e zgjedhjeve presidenciale dhe parlamentare u arrit më 4 dhjetor të vitit 2023 në takimin e liderëve të partive politike të përfaqësuara në Kuvend. Partitë politike arritën marrëveshje me konsensus të gjerë që zgjedhjet parlamentare të mbahen më 8 maj (e mërkurë), së bashku me

1 Vendimpërshpalljenegzedhjeve <https://drive.google.com/file/d/1XP6jrSKDr-BVIDuMAwCjQBGak88qbx2g/view> (vizita e fundit 07.04.2024)

2 Kodi zgjedhor parashikon se mund të zgjidhen deri në 123 deputetë, me atë që tre deputetë plotësues mund të zgjidhen nga qytetarët maqedonas të cilët janë në punë të përkohshme ose në qëndrim jashtë kufijve të vendit (votimi i diasporës), në qoftë se kandidatët e fitojnë numrin e nevojshëm të votave. Meqë numri i personave të paraqitur për votim jashtë kufijve shtetërorë për zgjedhjet parlamentare në vitin 2024 (2.605) është më i vogël se pragu i votave të nevojshme për t'u fituar mandati (5.355), votimi jashtë shtetit nuk do të organizohet për këto zgjedhje, me çka parlamenti në mandatin e ardhëm do të ketë 120 deputetë.

3 Afati i kalendarit për kryerjen e veprimeve zgjedhore https://drive.google.com/file/d/1yt9v5sJARjR2_FqqebBM6xv7Ucuwze5w/view (vizita e fundit 07.04.2024)

4 Zgjedhjet janë shpallur – kandidatët janë ende „të fshehtë“ <https://www.dw.com/mk/jovan-mitreski-gi-raspisa-izborite-i-povika-na-fer-i-demokratski-izboren-proces/a-68254138> (vizita e fundit 07.04.2024)

rrethin e dytë të zgjedhjeve presidenciale. Paraprakisht, më 24 prill, gjithashtu të mërkurën, do të mbahet rrethi i parë i zgjedhjeve presidenciale. Data 8 maj u zgjodh për t'u mundësuar që zgjedhjet parlamentare të mbahen në terminin e tyre të rregullt, ndërsa presidencialet të përfundojnë deri në mbarimin e mandatit të kryetarit të tanishëm, Stevo Pendarovski, më 12 maj.

Përveç datave të zgjedhjeve, liderët e LSDM-së, Dimitar Kovaçevski, dhe VMRO-DPMNE-së, Hristijan Mickovski, theksuan se në takimin e liderëve ka pasur konsensus të gjerë për pranimin e vërejtjeve për Kodin zgjedhor nga OSBE/ODIHR. Në takimin e liderëve nuk u arrit marrëveshja për ndryshimet kushtetuese.⁵

Sipas ligjit, më 28 janar, gjegjësisht 100 ditë para zgjedhjeve, u formua qeveria teknike (e a.sh. Qevria e Përzhinos). Kryeministri, Dimitar Kovaçevski, dhe kryetari i Kuvendit, Talat Xhaferi, më 25 janar i dorëzuan dorëheqjet. Koordinator i grupit të deputetëve të LSDM-së, Jovan Mitrevski, më 26 janar u zgjodh kryetar i ri i Kuvendit maqedonas. Për zgjedhjen e tij votuan 65 deputetë, ndërsa 40 ishin kundër.⁶

Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut më 28 janar me 65 vota „pro“ dhe tre „kundër“ votoi qeverinë teknike në krye me kryeministrin e parë shqiptar, Talat Xhaferi, nga BDI.⁷ Kryeministri Talat Xhaferi theksoi se nuk do të ndryshohet politika tashmë e etabluar e Qeverisë aktuale, si në planin e brendshëm, ashtu edhe në atë të jashtëm dhe theksoi se nuk do të lejohet cenimi i procesit zgjedhor.⁸ Lideri i BDI-së, Ali Ahmeti, theksoi se bëhet fjalë për një ditë historike, ndërsa BDI-ja zgjedhjen e kremtuan me kollare të kuqe në të cilat shkruan kryeministër – shqiptar – 28.01.2024.⁹

Detyra kryesore e kësaj qeverie është që të organizojë zgjedhje parlamentare korrekte dhe demokratike. Partia më e madhe opozitare VMRO-DPMNE, edhe pse i propozoi kandidatët e vet në Qeveri, nuk votoi për zgjedhjen e saj, sepse nuk ishte e pajtimit që Qeverinë ta udhëheqë Talat Xhaferi. Sipas përvojës së deritashme me

5 U arrit marrëveshje për zgjedhjet: Më 24 prill presidenciale, ndërsa më 8 maj parlamentare me rreth të dytë presidenciale <https://360stepeni.mk/postignat-dogovor-za-izborite-na-24-april-pretседателски-a-na-8-maj-parlamentarni-so-vtor-krug-pretседателски/> (vizita e fundit 07.04.2024 година)

6 Jovan Mitreski është kryetar i ri i kuvendit maqedonas <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32793109.html> - (vizita e fundit 07.04.2024)

7 U zgjodh qeveria teknike në krye me Xhaferin <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32795231.html> (vizita e fundit 07.04.2024)

8 Xhaferi: Politika tashmë e etabluar e qeverisë nuk do të ndryshohet <https://makfax.com.mk/makedonija/%D1%9F%D0%B0%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8-%D0%BA%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%B5%D0%B3%D0%B0/> (vizita e fundit 07.04.2024)

9 BDI e kremton zgjedhjen e Xhaferit për kryeministër teknik me kollare të kuqe <https://360stepeni.mk/dui-go-slavi-izborot-na-dhaferi-za-tehnicki-premier-so-tsaveni-vratovrski/> (vizita e fundit 07.04.2024)

qeveritë teknike, ky manovër politik ndodh për herë të dytë duke pasur parasysh se në vitin 2016 LSDM-ja, edhe pse i propozoi ministrat, e lëshoi seancën dhe nuk votoi për Qeverinë teknike të udhëhequr nga Emill Dimitriev nga VMRO-DPMNE.¹⁰

Në qeverinë teknike zv/kryeministër i parë dhe zv/kryeministër për çështje evropiane është zgjedhur Bojan Mariçiq, i cili vjen në vendin e Artan Grubit, i cili mbetet të jetë ministër i sistemit politik dhe marrëdhënieve ndërmjet bashkësive.

Opozitës i takuan vendet ministrore në Ministrinë e punëve të brendshme dhe në Ministrinë e punës dhe politikës sociale, si dhe pozitat zëvendësministrore plotësuese në Ministrinë e financave, Ministrinë e shoqërisë informatike dhe administratës dhe Ministrinë e bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomisë së ujërave. Nga radhët e VMRO-DPMNE-së në këto vende u zgjodhën Pançe Toshkovski, ministër teknik i punëve të brendshme dhe Gjoko Vellkovski, ministër i punës dhe politikës sociale. Zëvendësministrat shtesë u zgjodhën Elena Petrova për financa, Stefan Andonovski për shoqëri informatike dhe administratë dhe Cvetan Tripunovski për bujqësi, pylltari dhe ekonomi të ujërave.¹¹

Pas mosmarrëveshjeve në Aleancën për Shqiptarët (AA), për shkak të kandidaturës presidenciale të Arben Taravarit dhe bashkëngjijtes së krahut të Taravarit në opozitën e bashkuar shqiptare „Vlen“, me propozimin e kryeministrit teknik Talat Xhaferi, më 9 shkurt u shkarkuan ministrat e shëndetësisë dhe shoqërisë informatike dhe administratës Fatmir Mexhiti dhe Azir Aliu¹², e më parë në seancën qeveritare u shkarkuan edhe drejtorët e krahut të Taravarit.

Krahu i udhëhequr nga Ziadin Sela më 28 mars vendosi në zgjedhjet e ardhme t'i bashkëngjitet „Frontit evropian“ të udhëhequr nga BDI. Lidhur me kontestin juridik se kush është kryetar legjitim i partisë, Gjykata në Tetovë mori vendim që vulat e partisë Aleanca për Shqiptarët t'i jepen krahut të Ziadin Selës, për të cilën gjë Arban Taravari njoftoi se do të parashtojë ankesë kundër këtij vendimi.¹³

Kryeministri Xhaferi dhe ministrat në qeverinë teknike, do të mbajnë postet edhe pas zgjedhjeve më 8 maj, deri në formimin e qeverisë së re. Mandati i zëvendësmin-

10 Në vitin 2016 LSDM nuk votoi për Qeverinë teknike <https://alsat.mk/mk/vo-2016-godina-sdsm-ne-glasashe-za-tehnichkata-vlada/> (vizita e fundit 07.04.2024)

11 Kuvendi i Maqedonisë së Veriut e zgjodhi Qeverinë kalimtare që do ta udhëheqë Talat Xhaferi <https://vlada.mk/node/35835> (vizita e fundit 07.04.2024)

12 U shkarkuan ministrat Mexhiti dhe Aliu <https://sdk.mk/index.php/makedonija/razresheni-ministrите-medhiti-i-aliu/> (vizita e fundit 07.04.2024)

13 Gjyqi në Tetovë ka vendosur që Sela t'i marrë vulat e Aleancës për Shqiptarët, Taravari paralajmëron ankesë <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32888402.html> (vizita e fundit 07.04.2024)

istrave plotësues mbaron me shpalljen e rezultateve përfundimtare të zgjedhjeve. Qeveria e udhëhequr nga Talat Xhaferi është qeveria e tretë teknike, pas qeverisë së Emill Dimitrievit në vitin 2016 dhe Oliver Spasovskit në vitin 2020.

Periudha para arritjes së marrëveshjes politike për mbajtjen e zgjedhjeve u shënuar me polarizimin politik ndërmjet pushtetit dhe opozitës lidhur me miratimin e ndryshimeve kushtetuese me qëllim të vazhdimin të proceseve eurointegruese të shtetit, por edhe me kërkesat e vazhdueshme të opozitës për mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme. Opozitarja VMRO-DPMNE mbajti qëndrimin se nuk do të votojë për ndryshimet kushtetuese, duke theksuar se kur do të vijë në pushtet do të sigurojë marrëveshje më të mirë me Bullgarinë.

Në kontekstin e zgjedhjeve, në janar të vitit 2022, VMRO-DMNE-ja veproi ndryshe me kërkesën e saj për shfuqizimin e konceptit „Qeveria e Përzahinos“. Partia opozitare shprehu gatishmëri për të hequr dorë nga 100 ditët e qeverisë teknike me qëllim të mbajtjes së zgjedhjeve të parakohshme dhe grupi parlamentar i VMRO-DMNE-së inicio propozim ndryshime për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për Qeveri. Shumica qeveritare vazhdimisht i refuzonte kërkesat për zgjedhje të parakohshme parlamentare, ndërsa koalicioni qeveritar kontestoi mënyrën e propozimit të kësaj zgjidhjeje me anë të kushtëzimit për zgjedhje parlamentare. Koordinator i atëherëshëm i grupit parlamentar të LSDM-së, Jovan Mitreski, theksoi se për shfuqizimin e Qeverisë teknike nevojitet pëlqimi i të gjitha partive politike, e jo vetëm nga një parti dhe bëri thirrje për marrëveshje politike për zgjedhje të rregullta. Në BDI vlerësuan se nuk është mirë që në mënyrë të njëanshme të propozohet zgjidhja për shfuqizimin e Qeverisë teknike, por për një zgjidhje të këtillë nevojitet konsensus i gjerë, siç ishte rasti i sjelljes së saj, gjegjësisht nënshkrimit të marrëveshjes së Përzahinos në vitin 2015.¹⁴ Propozimi i VMRO-DPMNE-së për shfuqizimin e qeverisë teknike në 100 ditë para zgjedhjeve, e njohur si Qeveria e Përzahinos, nuk u miratua në Kuvend.¹⁵

Kryeministri Kovačevski në mars të vitit 2023 theksoi se zgjedhjet do të mbahen në terminin e rregullt në vitin 2024 dhe ishte i vendosur se do të respektohet marrëveshja e koalicionit që e arritën kryeministri i mëparshëm Zoran Zaev dhe lideri

14 VMRO-DPMNE kërkon që të shfuqizohet Qeveria e Përzahinos dhe zgjedhje të parakohshme, LSDM dhe BDI thonë se kjo gjë do të dakordohet para zgjedhjeve në vitin 2024 <https://sdk.mk/index.php/makedonija/vmro-dpmne-bara-da-se-ukine-przhinskata-vlada-i-predvremeni-izbori-sdsm-i-dui-velat-deka-toa-ke-se-dogovori-pred-izborite-vo-2024-godina/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

15 Propozimi i VMRO-DPMNE-së për shfuqizimin e Qeverisë së Përzahinos nuk kaloi në Kuvend https://sdk.mk.translate.google.com/index.php/makedonija/predlogot-na-vmro-dpmne-za-ukinuvane-na-przhinskata-vlada-ne-pomina-vo-sobranieto/?_x_tr_sl=mk&_x_tr_tl=en&_x_tr_hl=en&_x_tr_pto=sc (vizita e fundit më 07.04.2024)

i BDI-së Ali Ahmeti në vitin 2020 për kryeministrin e parë shqiptar si kryeministër teknik në 100 ditët e fundit të mandatit të Qeverisë aktuale.¹⁶

Për arritjen e marrëveshjes lidhur me këto tema të rëndësishme politike, Kryetarët e LSDM-së dhe VMRO-DPMNE-së, Dimitar Kovaçevski dhe Hristijan Mickovski, më 6 qershor të vitit 2023 mbajtën takim liderësh, i cili mbaroi pa marrëveshje konkrete.¹⁷

Lidhur me ndryshimet kushtetuese, Kovaçevski në takimin e liderëve propozoi që të votohen bashkërisht, e në dispozitat kalimtare dhe përfundimtare të përmendet se do të vlejnjë pas Konferencës së dytë ndërqeveritare me BE-në, përdërisa Mickovski kërkoi që ndryshimet kushtetuese të vlejnjë në përfundimin e procesit të negociatave me BE-në, gjegjësisht kur do të fillojë ratifikimi në vendet anëtare të BE-së.

Për t'u siguruar shumica e nevojshme e dy të tretave, kryeministri Kovaçevski propozoi koalicionin e gjerë në të cilin do të hynin të gjitha partitë të cilat janë për integrimin evropian të vendit. Kovaçevski doli me propozim konkret që në Qeveri të hyjë edhe VMRO-DPMNE, ndërsa LSDM t'ua lëshojë 5 vende ministore, pasi që të votohet hapja e Kushtetutës me shumicë prej dy të tretave.¹⁸ Mickovski theksoi se hyrja eventuale në koalicionin e gjerë qeveritar do të ishte e pranueshme për VMRO-DPMNE-në, por BDI-ja të mos jetë pjesë e Qeverisë së këtyllë.

Lidhur me zgjedhjet e parakohshme parlamentare, Kovaçevski propozoi mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme pas votimit të ndryshimeve kushtetuese dhe hapjes së dy-tre kapitujve të negociatave për anëtarësim në BE, përdërisa Mickovski theksoi se ndryshimet kushtetuese nuk mund të kalojnë në këtë përbërje parlamentare dhe kërkoi shpalljen e zgjedhjeve të parakohshme në afat sa më të shkurtër të mundshëm.¹⁹

16 Kovaçevski kundër qeverisë teknike dhe zgjedhjeve të parakohshme <https://www.dw.com/mk/kovacevski-protiv-tehnicka-vlada-i-predvremeni-izbori-mickovski-samo-za-izbori/a-65011414> (vizita e fundit më 07.04.2024)

17 Takim liderësh Kovaçevski- Mickovski, propozime ka, marrëveshje nuk ka <https://www.slobodnaevropa.mk/a/%D0%BB%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B8---%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%B7-%D0%B2%D0%BE-%D1%9C%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%BA/32445902.html> (përqasja e fundit më 07.04.2024)

18 Deri në ndryshimet kushtetuese me një qeveri pa BDI-në? <https://www.dw.com/mk/liderska-sredba-siroka-vlada-bez-dui-pet-ministri-za-vmrodpmne-garancii-od-eu/a-65847609> vizita e fundit më 09.04.2024)

19 Qeveri e gjerë për ndryshime kushtetuese pa BDI? <https://www.slobodnaevropa.mk/a/%D1%88%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%B0-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D1%83%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8-%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D0%B4%D1%83%D0%B8-/32448927.html> (vizita e fundit më 07.04.2024)

Pas mbledhjes së liderëve vazhduan mosmarrëveshjet politike mes pushtetit dhe opozitës lidhur me temat kryesore politike të takimit të liderëve. Për këto arsye, lideri VMRO-DPMNE-së, Hristijan Mickovski, më 8 korrik 2023 theksoi se i tërheqin të gjitha ofertat për arritjen e konsensusit me pushtetin rreth ndryshimeve kushtetuese dhe se do të bisedojnë vetëm për zgjedhjet e parakohshme. Në LSDM njoftuan se në dy javët e ardhme amendamentet kushtetuese do të shqyrtohen nga qeveria, do të shpallen publikisht dhe do të dorëzohen në Kuvend, për të cilën gjë do të fillojë procedura kuvendare për to.²⁰

Si përgjigje e kërkesave të VMRO-DPMNE-së, ministrat dhe funksionarët e BDI-së më 30 korrik të vitit 2023 ia dorëzuan dorëheqjet kryeministrit Dimitar Kovaçevski, të cilat do të hynin në fuqi me votimin e ndryshimeve kushtetuese. Vendimin për dorëheqjet e kushtëzuara të pesë ministrave ua kumtoi lideri i BDI-së, Ali Ahmeti. Në LSDM vlerësuan se me këtë lëvizje të partnerit të tyre të koalicionit në Qeveri janë përmbushur të gjitha kushtet që VMRO-DPMNE të votojë për ndryshimet kushtetuese. Në VMRO-DPMNE kërkuan që dorëheqjet e ministrave të BDI-së të jenë të parevokueshme dhe pastaj të organizohen zgjedhjet e shpejta të parakohshme parlamentare, sepse çdo gjë tjetër është zvarritje dhe është në kundërshtim me vullnetin e qytetarëve.²¹

Në kushtet e polarizimit të theksuar politik mes pushtetit dhe opozitës, ndryshimet kushtetuese hynë në procedurën kuvendare, meqë në 18 korrik kaluan në seancën qeveritare.²² Pa marrë parasysh faktit që për miratimin e tyre nuk u arrit konsensusi mes pushtetit dhe opozitës, më 18 gusht filloi seanca kuvendare e 123-të në të cilën kishte vetëm një pikë në rendin e ditës – Propozimi për fillimin e ndryshimit të Kushtetutës. Shtatëdhjetë deputetë, nga 119 të pranishëm, votuan „pro“ miratimit të rendit të ditës, kundër ishin 47 deputetë, ndërsa të përmbajtur nuk kishte.²³ Seanca zgjati më pak se tre orë dhe pas mbarimit të disa diskutimeve nuk kishte votim. Kryetari i Kuvendit, Talat Xhaferi, e ndërpreu seancën dhe theksoi se votimi do të caktohet më tutje. Kryeparlamentari Xhaferi paralajmëroi më herët se votimi do të bëhet kur do të ketë kushte për këtë gjë, gjegjësisht kur do të sigurohet shumica e dy të tretave.²⁴

20 Do të bisedojë vetëm për zgjedhjet – VMRO-DPMNE i tërheq të gjitha ofertat për konsensus për ndryshimet kushtetuese <https://telma.com.mk/2023/07/08/kje-razgovara-samo-za-izbori-vmro-dpmne-gj-povlekuva-site-ponudi-za-konsenzus-za-ustavnite-izmeni/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

21 Ministrat e BDI-së deponuan dorëheqje të kushtëzuara, VMRO-DPMNE kërkon që ato të jenë të parevokueshme <https://telma.com.mk/2023/07/30/ministrite-na-dui-deponiraa-usloveni-ostavki-vmro-dpmne-ba-ra-tie-da-bidat-neotpoviklivi/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

22 Ndryshimet kushtetuese kaluan në seancën qeveritare, radhën e ka Kuvendi <https://360stepeni.mk/ustavnite-izmeni-pominaa-na-vladina-sednitsa-na-red-e-sobraniето/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

23 Filloi seanca për ndryshimet kushtetuese – 70 deputetë votuan për rendin e ditës <https://360stepeni.mk/pochna-sednitsata-za-ustavni-izmeni-70-pratenitsi-glasaa-za-dnevniot-red/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

24 Debat i shkurtër për ndryshimet kushtetuese, për votim do të pritet <https://www.slobodnaevropa.mk/a/kusa-debata-za-ustavnite-izmeni-za-glasanje-kje-se-cheka-/32554063.html> (vizita e fundit më 07.04.2024)

Meqenëse u bë e qartë se shumica qeveritare nuk do të mund të sigurojë shumicën e dy të tretave në këtë përbërje parlamentare, konfrontimet politike me opozitën vazhduan dhe sërish u aktualizua tema për zgjedhjet e parakohshme. Në tetor të vitit 2023, VMRO-DPMNE-ja hoqi dorë nga presioni për mbajtjen e zgjedhjeve të parakohshme dhe pranoi të marrë pjesë në grupet e punës të cilat do të duhet ta caktojnë datën për mbajtjen e zgjedhjeve në vitin 2024. Duke i vlerësuar zgjedhjet si jashtëzakonisht të rëndësishme për shtetin, Mickovski propozoi që rrethi i dytë i zgjedhjeve presidenciale dhe parlamentare të mbahet ditën e njëjtë, gjegjësisht më 8 maj 2024.²⁵ Marrëveshja politike për mbajtjen e zgjedhjeve parlamentare dhe presidenciale është arritur në takimin liderësh ndërmjet kryetarëve të të gjitha partive politike parlamentare më 4 dhjetor ²⁶.

Në periudhën parazgjedhore, partitë politike i promovuan listat zgjedhore dhe bartësit e tyre, ndërsa i prezantuan edhe programet për zgjedhjet e ardhme parlamentare. KSHZ më 3 prill informoi se në kuadër të afatit të përcaktuar ligjor, përfundimisht më 2 prill 2024 deri në orën 24, kanë arritur 17 kandidatura për deputetë:²⁷

Partitë politike dhe koalicionet	Njësitë zgjedhore
LSDM („Koalicioni për të ardhmen evropiane“)	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
VMRO-DPMNE (Koalicioni „Maqedonia jote“)	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
ZNAM – Për Maqedoninë tonë	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Rodina	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Avaja	NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Partia punëtore	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Partia jote	NjZ1 NjZ2, NjZ3, NjZ4
GROM	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Era e tretë maqedonase	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6

25 VMRO-DPMNE hoqi dorë nga zgjedhjet e parakohshme <https://www.dw.com/mk/mickovski-se-otkazao-od-predvremenite-izbori-kako-sto-ke-kaze-kovacevski-za-datum-i-den-taka-ke-bide/a-67161999> (vizita e fundit më 07.04.2024)

26 U arrit marrëveshje për datën zgjedhje të dyfishta më 8 maj <https://www.dw.com/mk/partiite-se-dogovorija-pretседателски-i-parlamentarni-izbori-na-8-maj/a-67626319> (vizita e fundit më 11.04.2024)

27 Janë parashtruar 17 lista të deputetëve për zgjedhjet parlamentare në KSHZ <https://nezavisen.mk/podneseni-17-listi-na-pratenici-za-parlamentarnite-izbori-do-dik/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

BDI („Koalicioni për frontin evropian“)	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Demokratët	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Maqedonia e vetme	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Grup zgjedhësish GJYLA ÇELIKU	NjZ6
Koalicioni „Vlen“	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
E majta - Levica	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
E djathta	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4, NjZ5, NjZ6
Alternativa e re	NjZ1, NjZ2, NjZ3, NjZ4

Njëkohësisht me këto aktivitete partiake u përforcua polariteti politik dhe u intensifikua retorika politike dhe pritet këto procese të arrijnë kulmin gjatë fushatave parazgjedhore. Në raportin e ODIHR-së publikuar më 29 shkurt²⁸ vlerësohet se shtrirja mediatike e fushatës zgjedhore është fragmentarizuar dhe polarizuar, se ka zmadhim të konsiderueshëm të retorikës nacionaliste që mund të rezultojë me trazira dhe tensione të shtuara, si dhe është vërejtur shtimi i retorikës të patolerueshme dhe të dhunshme.²⁹

Ministri teknik i punëve të brendshme, Pançe Toshkovski, shprehu shqetësim për parregullsi të mundshme në njësinë e gjashtë zgjedhore, duke dhënë kritika për qeverinë aktuale, sepse qëkur është në detyrë nuk i është lejuar të emërojë shefin e ri të SPB Tetovë, edhe pse i takon kjo e drejtë konform ligjit.³⁰

Drejtori i Agjencisë për shërbime mediatike audio dhe audiovizuale (ASHMAV), Zoran Trajčevski, më 29 mars, theksoi se prokuroria duhet të ketë kujdes se si do të shpenzohen paratë shtetërore për reklamat zgjedhore tek portalet. Trajčevski konsideron se Prokuroria publike duhet t'i kushtojë kujdes mediave onlajn, të cilat marrin nga 15.000 euro para nga shteti për reklama partiake gjatë kohës së zgjedhjeve, duke shtuar se këtë vit janë paraqitur 251 internet - portale. Sipas Trajčevskit, shumica e atyre portaleve janë partiake dhe zhduken pas zgjedhjeve. Rrezikun e njëjtë e spikati edhe kryetarja e Komisionit shtetëror për parandalimin e korrup-

28 Raport OSBE/ODIHR <https://www.osce.org/files/f/documents/b/e/563592.pdf> (vizita e fundit më 07.04.2024)

29 ODIHR, me më shumë se 300 vëzhgues të zgjedhjeve, pret rritje të trazirave dhe tensioneve <https://telma.com.mk/2024/03/11/odihr-so-poveke-od-300-nabluduvachi-na-izborite-ochekuva-zasileni-nemiri-i-tenzil/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

30 Toshkovski ngre dyshime për rregullsinë e zgjedhjeve në Tetovë, Gostivar dhe rrethinë <https://telma.com.mk/2024/03/27/toshkovski-otvora-somnezh-za-regularnosta-na-izborite-vo-tetovo-gostivar-i-okolinata/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

sionit (KSHPK), Tatjana Dimitrovska, e cila theksoi se nuk është e rregulluar se si do të shpenzohen rreth 2,5 milionë euro të dedikuara për reklamimin partiak në internet.³¹

Që para fillimit të fushatave parazgjedhore filluan konfrontimet politike ndërmjet LSDM-së dhe VMRO-DPMNE-së, ndërsa situata është e njëjtë edhe në bllokun politik shqiptar. LSDM-ja e akuzoi VMRO-DPMNE-në për krijimin e lajmeve dhe anketave të rreme, të prezantuara në servis publik, kurse VMRO-DPMNE këtë e demantoi dhe paralajmëroi padi për shpifje.³² Konfrontimet politike ndërmjet LSDM-së dhe VMRO-DPMNE lidhur me këto tema mund të ndodhë të vazhdojnë deri në zgjedhjet.

LSDM në këto zgjedhje do ta udhëheqë „Koalicionin për të ardhmen evropiane“ me besimin se do të jetë udhëheqëse e proceseve reformuese dhe do të angazhohet për përfundimin e negociatave me BE-në deri në vitin 2028 dhe anëtarësimin deri në vitin 2030.³³ Këtë koalicion do ta përbëjnë gjithsej 14 parti.

Edhe pse kishte njoftime të dhëna se LSDM dhe BDI në zgjedhjet e ardhme do të shfaqen bashkërisht dhe do të formojnë frontin e ashtuquajtur të gjerë evropian, i cili sipas tyre do t'i kishte bashkuar të gjithë faktorët politikë dhe shoqërorë të cilët e mbështetësin anëtarësimin në BE, megjithatë këto parti të shumicës qeveritare vendosën të shfaqen të vetme. Në masë të madhe ky vendim vjen falë analizave dhe vlerësimeve brendapartiake, por edhe falë faktit që në bllokun shqiptar po formohej fronti i bashkuar opozitar. Për shkak të rrethanave të reja politike dhe faktit që opozita e bashkuar shqiptare „Vlen“ doli me kandidatin e përbashkët presidencial, BDI mori vendim të paraqitet me kandidatin e saj për president dhe të mos e mbështesë kandidatin e LSDM-së, Stevo Pendarovski, i cili në zgjedhjet e kaluara presidenciale ishte kandidat i përbashkët konsensual i LSDM-së dhe BDI-së. Këtij vendimi të BDI-së i parapriu konfrontimi politik me presidentin aktual, Stevo Pendarovski, për shkak të mosnënshkrimit të tij të Ligjit për lojërat e fatit dhe lojërave argëtuese, duke theksuar se këtë gjë e ka bërë për shkak të indikacioneve serioze të BE-së se po keqpërdoret flamuri evropian në procesin e miratimit të këtij ligji.³⁴

31 Rreziku i keqpërdorimit të parave të reklamave zgjedhore <https://prizma.mk/rizik-od-zloupotreba-od-parite-za-izborni-reklami/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

32 VMRO-DPMNE shpalli padi për shpifje kundër LSDM-së: Dokumentet që i kanë publikuar janë të shpikura <https://360stepeni.mk/vmro-dpmne-najavi-tuzhba-za-kleveta-protiv-sdsm-dokumentite-shto-gi-objavijase-izmisleni/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

33 LSDM dhe 13 parti formuan „Koalicionin për të ardhmen evropiane“ <https://www.dw.com/mk/sdsm-i-13-partii-so-koalicijata-za-evropska-idnina-ke-odat-na-izbori/a-68684980> (vizita e fundit më 07.04.2024)

34 Presidenti Pendarovski nuk e nënshkroi Dekretin për shpalljen e Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për lojërat e fatit dhe lojërat argëtuese. https://pretsedatel.mk/dopis_13022024/ (vizita e fundit më 09.04.2024)

VMRO-DPMNE do ta udhëheqë koalicionin „Maqedonia jote“ dhe konform programit parazgjedhor „Platforma 1198“ si prioritete do të jenë ekonomia, lufta kundër korrupsionit dhe kthimi i besimit të qytetarëve në institucionet.³⁵ Në kuadër të koalicionit janë përfshirë gjithsej 24 parti.

Partitë „Dinjiteti“, Të bashkuar për Maqedoninë (OM) dhe Lidhja demokratike (DS), të cilat ishin partnere koalicioni të LSDM-së në prag të zgjedhjeve vendosën të largohen nga koalicioni deritashëm me LSDM-në dhe iu bashkëngjitën koalicionit të VMRO-DPMNE-së. Lideri i VMRO-DPMNE-së, Hristijan Mickoski theksoi se me këto parti kanë marrëveshje të përbashkët parimore për dalje në zgjedhjet e ardhme parlamentare.³⁶ Liderët e „Dinjiteti“, Stojançe Angellov, dhe Lidhja demokratike, Pavle Trajanov, theksuan se vendimet e tyre kanë rrjedhur nga premtimet dhe pritshmëritë e papërbushura nga partneri i deritashëm i koalicionit, si dhe për shkak të bllokimit të propozimeve të tyre në Kuvend.³⁷ Lideri i OM-së, Lube Boshkovski, theksoi se vendimi për koalicionim me VMRO-DPMNE-në është për arsye ideologjike.³⁸

Në bllokun politik shqiptar, BDI në këto zgjedhje do ta udhëheqë koalicionin „Frontin evropian“.³⁹ Të përballur me opozitën e bashkuar shqiptare, BDI vendosi në këto zgjedhje të dalë me koalicion të gjerë. Më 25 mars në Tetovë BDI, PDSH, Partia demokratike evropiane dhe Lëvizja popullore nënshkruan marrëveshje për koalicion për „Frontin evropian“ të udhëhequr nga Ali Ahmeti. Marrëveshjen e nënshkruan kryetarët e katër partive, Ali Ahmeti, Menduh Thaqi, Arianit Hoxha dhe Skender Rexhepi - Zejd, e më vonë iu bashkëngjitën edhe partitë tjera nga bashkësitë më të vogla etnike, si dhe krahu i Ziadin Selës nga AA. Ahmeti theksoi se pret fitore të madhe në zgjedhjet dhe se fronti do të funksionojë deri në arritjen e qëllimit – anëtarësimi në BE.⁴⁰ Ky koalicion përbëhet nga gjithsej nëntë parti.

35 VMRO-DPMNE e prezantoi koalicionin parazgjedhor të quajtur „Për Maqedoninë tënde“ <https://kanal5.com.mk/vmro-dpmne-ja-pretstavi-predizborna-koalicija-narechena-za-tvoja-makedonija/a632907> (vizita e fundit më 07.04.2024)

36 Mickoski: Kemi marrëveshje parimore për paraqitje në zgjedhjet parlamentare mbi të cilën do të funksionojmë si qeveri e re <https://makfax.com.mk/makedonija/%D0%BC%D0%B8%D1%86%D0%BA%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%BC%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD-%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80/> (vizita e fundit më 09.04.2024)

37 Paragrupime partiake para zgjedhjeve <https://www.dw.com/mk/partiite-se-pregrupiraat-pred-izborite-se-pravat-novi-koalicii-se-zaokruzuvaaat-izbornite-listi/a-68659288> (vizita e fundit më 09.04.2024)

38 Boshkovski: Koalicioni me VMRO-DPMNE-në do të jetë për arsye ideologjike <https://netpress.com.mk/boshkovski-koalici-a-so-vmro-dpmne-e-bide-od-ideoloshka-prichina/> (vizita e fundit më 09.04.2024)

39 Ahmeti me Frontin evropian do t'i mobilizojë votuesit <https://www.dw.com/mk/ahmeti-so-evropskiot-front-ke-gi-mobilizira-glasacite-i-ke-se-bori-protiv-ruskoto-vlijanie/a-68613769> (vizita e fundit më 07.04.2024)

40 Në Frontin evropian të BDI-së hanë katër parti <https://nezavisen.mk/vo-evropskiot-front-na-dui-vlegoa-chetiri-partii/> (vizita e fundit më 09.04.2024)

Opozita e bashkuar „Vlen“ do të përpiqet për ta dobësuar pozitën politike të BDI-së. Ky koalicion është i përbërë nga disa parti, siç janë: Lëvizja demokratike e Izet Mexhitit, Lëvizja BESA e Bilall Kasamit, Alternativa e Afrim Gashit, një pjesë e partisë Aleanca për Shqiptarët e udhëhequr nga kryetari i partisë Arben Taravari, si dhe mbështetësit e partisë Vetëvendosje e kryeministrit kosovar Albin Kurti. Ky bllok opozitar ka për qëllim që pas shumë vitesh ta dëbojë BDI-në nga pushteti.

Për të fituar vendet e deputetëve, në mesin e atyre partive që u jepet mundësi e konsiderueshme për të hyrë në Kuvend, do të pretendojnë edhe partitë politike „Levica“, „ZNAM – Për Maqedoninë tonë“ e Maksim Dimitrievskit dhe koalicioni „Trimërisht për Maqedoninë“ i udhëhequr nga Opsioni qytetar për Maqedoninë (GROM), ndërsa në katër njësitë zgjedhore të para do të marrë pjesë edhe partia Alternativa e Re e kryetares së Qytetit të Shkupit, Danella Arsovska.

Rrethi parë i zgjedhjeve presidenciale do të jetë përcaktues dhe domethënës lidhur me pozitat e partive politike, si dhe në masë të madhe do të jetë tregues i rezultatit të zgjedhjeve parlamentare. Njëkohësisht, partitë politike do të tentojnë ta përdorin rrethin e parë të zgjedhjeve presidenciale për të mobilizuar trupin votues në pragun e zgjedhjeve parlamentare dhe rrethit të dytë vendimtar të zgjedhjeve presidenciale. Në qendër të vëmendjes gjatë fushatës parazgjedhore pritet të jetë tema e miratimit të ndryshimeve kushtetuese me qëllim të zhbllokimit të proceseve eurointegruese, si dhe temat ekonomike për përmirësimin e standardit jetësor të qytetarëve dhe të luftës kundër korrupsionit. Çështja e ndryshimit të ndryshimeve kushtetuese mund të jetë faktor kyç në kombinatorikën politike dhe në krijimin e rrethanave të reja politike pas zgjedhjeve.

Përgatitjet për zgjedhjet parlamentare

KSHZ më 14 shkurt e miratoi Kalendarin e afateve për kryerjen e veprimeve zgjedhore për zbatimin e Zgjedhjeve të deputetëve në Kuvend.⁴¹ Në kuadër të aktiviteteve përgatitore, KSHZ-ja vazhdimisht i plotëson Komisionet komunale zgjedhore (KKZ) me anëtarë në vendet e atyre që u ka mbaruar mandati ose ka pasur kërkesa për shkarkime, por jo më vonë se 26 mars. Sipas Kalendarit të afateve, Komisioni komunal zgjedhor (KKZ) duhet t'i formojë këshillat zgjedhorë (KZ) më së voni deri më 26 mars, ndërsa deri në këtë afat kohor KSHZ-ja duhet t'i formojë edhe OZ-të në

41 Kalendarin e afateve për zgjedhjet parlamentare https://drive.google.com/file/d/1iN8Gim1W542gkDasz_aDhK0pX_43dEcZ/view (vizita e fundit më 07.04.2024)

përfaqësitë diplomatike – konsullore (PDK)⁴².

Shikimi publik i listës zgjedhore në njësitë rajonale të KSHZ-së, në ueb-faqen <http://izbirackispisok.gov.mk/>, si dhe në PDK-të (për votim jashtë shtetit), u hap 20 ditë në periudhën 28 shkurt – 18 mars 2024. Ata qytetarë të cilët gjatë kësaj periudhe konstatuan se nuk ndodhen në Listën zgjedhore, ndërsa i plotësojnë kushtet për të drejtën e votës, mund të kërkonin që të regjistroheshin. Në periudhën prej shpalljes së zgjedhjeve deri në mbylljen e shikimit publik në Listën zgjedhore shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut që jetojnë jashtë kufijve të vendit dhe të cilët i plotësojnë kushtet për votim jashtë shtetit kishin mundësi që të paraqiteshin për ta realizuar këtë të drejtë të tyre.

Listën zgjedhore në të cilën janë bërë të gjitha ndryshimet e dala nga shikimi publik, të shtypur në formë ekstraktesh, KSHZ e përmbyll më së voni 15 pas shikimit publik të përfunduar, gjegjësisht më së voni më 2 prill. Në seancën e mbajtur më 2 prill, KSHZ e përmbylli Listën zgjedhore edhe për zgjedhjet parlamentare edhe për zgjedhjet presidenciale. Në Listën zgjedhore për zgjedhjet parlamentare janë regjistruar 1.815.350 zgjedhës, gjersa për zgjedhjet presidenciale 1.814.317 zgjedhës.⁴³

Në diasporë do të organizohen vetëm zgjedhjet për presidentin, ngase nuk është arritur norma ligjore e votuesve të regjistruar. Për t'u organizuar votimi për zgjedhjet parlamentare në diasporë është dashur të regjistrohen së paku 5.355 votues, aq sa kishte fituar në zgjedhjet e mëparshme deputeti me numër më të vogël votash nga njësitë zgjedhore të territorit të shtetit.⁴⁴

KSHZ-ja nënshkron Listën zgjedhore të përmbyllur, gjegjësisht Ekstraktet e Listës zgjedhore në të cilat votohet, më së voni 15 para ditës së mbajtjes së zgjedhjeve, përkatësisht për këto zgjedhje, më së voni më 22 prill.

Sipas kalendarit të afateve, raportet financiare (me specifikacion të shpenzimeve për të ardhurat dhe harxhimet në llogarinë e transaksionit) të pjesëmarrësve

42 Duke pasur parasysh numrin e pamjaftueshëm të votuesve të regjistruar, votimi jashtë shtetit nuk do të organizohet për këto zgjedhje.

43 KSHZ e përmbylli Listën zgjedhore: Për zgjedhjet presidenciale ka 1 814 317 votues, ndërsa për ato parlamentare 1 815 350 <https://360stepeni.mk/dik-go-zakluchi-izbirackiot-spisok-za-pretседателските-izbori-ima-1-814-317-glasachi-a-za-parlamentarnite-1-815-350/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

44 Dashtevski: Përgatitjet për zgjedhjet presidenciale dhe parlamentare pa probleme në pajtim me ligjin dhe kalendarin e afateve <https://mia.mk/en/story/%D0%B4%D0%B0%D1%88%D1%82%D0%B5%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D0%BA%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BB%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-> (vizita e fundit më 07.04.2024)

në fushatën zgjedhore në KSHZ, Entin shtetëror të revizionit (ESHR) dhe Komisionin shtetëror për parandalimin e korrupsionit (KSHPK) dorëzohen në afatet e mëposhtme:

- » Në ditën e 11-të të fushatës zgjedhore, gjegjësisht më 28 prill, si dhe në afat njëditësh pas mbarimit të fushatës, gjegjësisht më 7 maj, për donacionet e pranuar për fushatën zgjedhore;
- » raporti i përgjithshëm financiar me specifikacionin e shpenzimeve për të ardhurat dhe harxhimet dorëzohet menjëherë, ndërsa më së voni në afat 15 ditësh nga dita e mbylljes së llogarisë së transaksionit.

Gjithashtu, radiodifuzerët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (internet portal-et) e kanë për detyrë të parashtrojnë raport në Ministrinë e financave (MF), KSHZ, ESHR dhe KSHPK, për hapësirën reklamuese të shfrytëzuar nga secili pjesëmarrës në fushatën zgjedhore, më së voni deri më 21 maj.

Organizatat dhe personat parashtrojnë kërkesë për vëzhgim në KSHZ nga dita e shpallje së zgjedhjeve, ndërsa më së voni 10 ditë para ditës së votimit, përkatësisht për këto zgjedhje në periudhën nga 14 shkurt deri më 27 prill. KSHZ-ja u lëshon autorizime vëzhguesve më së voni shtatë ditë pas pranimit të kërkesës.

Partitë politike deri më 2 prill deri në orën 24:00, gjegjësisht 35 ditë para ditës së mbajtjes së zgjedhjeve, në KSHZ i kanë parashtruar listat e kandidatëve të tyre për zgjedhjet parlamentare. Deri në afatin e fundit kohor janë parashtruar listat e 17 pjesëmarrësve, përkatësisht 11 partive politike, pesë koalicioneve, si dhe është parashtruar lista e pavarur e grupit të zgjedhësve.

Fushata zgjedhore për zgjedhjet parlamentare fillon 20 ditë para ditës së zgjedhjeve, gjegjësisht më 18 prill në orën 00:00 dhe zgjat deri në orën 24, më 6 maj.

Në pajtim me nenin 8-a të Kodit zgjedhor, 20 ditë para fillimit të fushatës zgjedhore filloi periudha në të cilën nuk mund të mbahen ngjarjet publike me rastin e fillimit të ndërtimit ose vënies në përdorim të një objekti ose infrastrukture e financuar me mjete nga Buxheti, fondet publike, si dhe nga mjetet e ndërmarrjeve publike me kapital shtetëror.⁴⁵

Renditja e fletëvotimit të koalicionit dhe të partive të cilat e kanë kandidatin e vet në zgjedhjet presidenciale do të jetë e njëjtë ashtu si për kandidatët për president, ndërsa për partitë tjera do të kryhet me anë të shortit plotësues në KSHZ, në paj-

45 Kodi zgjedhor <https://drive.google.com/file/d/1ZJMruqcNI-yC5VuWSzpfT9BFekPhm5An/view> (vizita e fundit më 09.04.2024)

tim me ndryshimet e fundit të Kodit zgjedhor të cilat Kuvendi i votoi në kuadër të seancës së 150 -të.⁴⁶

Ndryshimet e fundit në legjislacionin zgjedhor

Nga cikli i fundit zgjedhor deri në ditët e sotme janë bërë shumë ndryshime lidhur me dispozitat e Kodit zgjedhor të Republikës së Maqedonisë Veriut (RMV). Kuvendi në muajin mars të këtij viti, me procedurë të shkurtuar dhe me 84 vota „pro“ i sollti ndryshimet e reja në Kodin zgjedhor. Ndryshimet kanë të bëjnë me organet shtetërore zgjedhore, financimin e fushatës politike, pjesëmarrësit në fushatë, si dhe shtrirjen mediatike të fushatës zgjedhore.⁴⁷

Për shkak të situatës së re të krijuar me vlefshmërinë e dokumenteve personale të qytetarëve, ekzistonte rreziku serioz që mbi 100.000 qytetarëve t'u mohohet e drejta e votimit në zgjedhjet e ardhshme. Me propozim të KSHZ-së, në ndryshimet e Kodit zgjedhor u gjet edhe dispozita kalimtare e cila e rregullon të drejtën e zgjedhësit për të votuar me letërnjoftim ose dokument udhëtimi vlefshmëria e të cilit ka skaduar në periudhën prej nëntë muajve deri në ditën e mbajtjes së zgjedhjeve presidenciale, gjegjësisht parlamentare.⁴⁸

Si plotësim, u saktësuan dispozitat lidhur me regjistrimin e votuesve të rinj, në ç'mënyrë të drejtën për të votuar do ta kenë të gjithë që përfundimisht me ditën e zgjedhjeve do të mbushin 18 vjet. Kjo do të thotë se qytetarët që do të kalojnë në moshë madhore ndërmjet dy cikleve zgjedhore, do të kenë të drejtën e votimit vetëm në zgjedhjet parlamentare.⁴⁹

Me ndryshimin e neneve 61 dhe 62 të Kodit zgjedhor, në mënyrë të konsiderueshme rëndohet procesi që kandidatët e pavarur të zgjidhen në nivel lokal dhe

46 Partitë i dorëzuan në KSHZ listat e deputetëve për zgjedhjet më 8 maj, afati i parashtrimit mbaroi <https://360stepeni.mk/partiite-do-dik-gi-dostavija-listite-za-pratenitsi-za-izborite-na-8-maj-rokot-za-podnesuvane-zavrshi/> (vizita e fundit më 07.04.2024)

47 Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligji për ndryshim dhe plotësim të kodit zgjedhor 58/2024

48 „Mbi 100.000 qytetarë nuk kanë dokumente për votim në zgjedhje, KSHZ-ja propozoi ndryshime të Kodit zgjedhor, radhën e ka Kuvendi“ Telma, 04 mars 2024. Në dispozicion në <https://telma.com.mk/2024/03/04/nad-100-000-gragani-nemaat-dokumenti-za-glasane-na-izbori-sobranieto-na-poteg-otkako-dik-predlozhi-izmeni-na-izborniot-zakonik/> (vizita e fundit: 27 mars 2024)

49 „KSHZ: Qytetarët që do të mbushin 18 vjet ndërmjet dy rrethëve të zgjedhjeve presidenciale më 8 maj do të mund të votojnë vetëm për zgjedhjen e deputetëve“ 360 shkallë, 15 mars 2024. Në dispozicion në: <https://360stepeni.mk/dik-graganite-shto-ke-napolnat-18-godini-pomegu-dvata-kruga-na-pretседателските-izbori-na-8-maj-ke-mozhe-da-glasaat-samo-za-izbor-na-pratenitsi/> (vizita e fundit: 26 mars 2024)

nacional. Me fjalë të tjera, në pajtim me nenin 61, parashtruesve të listave të pavarura parlamentare, në vend të 1000 nënshkrimeve të deritanishme në të ardhmen do t'u nevojiten nënshkrimet e 1% të zgjedhësve të regjistruar në Listën zgjedhore.⁵⁰ Si plotësim, ndryshimi i nenit 62 lidhur me zgjedhjet për këshilltarët komunalë dhe kryetarin e komunës, në vend të nënshkrimeve të deritashme të duhura që varionin prej 100 deri në 1.000 (varësisht nga numri i banorëve në komunën konkrete), tani rritet në 1% nga zgjedhësit e regjistruar në Listën zgjedhore të komunës së dhënë.⁵¹ Një pjesë e listave të pavarura të këshilltarëve që morën pjesë në zgjedhjet e mëparshme lokale reagon ndaj ndryshimeve të këtyre dy neneve, duke kundërshtuar se nuk janë në përputhje me rekomandimet e OSBE-së, por edhe se ekziston rreziku të njëjtit t'u shtypet pjesëmarrja në zgjedhjet vijuese lokale në vitin 2025.⁵²

Komisioni shtetëror i zgjedhjeve

Sipas ndryshimeve të fundit, për anëtar të Komisionit shtetëror të zgjedhjeve mund të zgjidhet personi i cili është shtetas i RMV-së me vendbanim të përhershëm në vend, të ketë arsim të lartë me të paktën tetë vjet përvojë pune dhe të mos jetë anëtar i ndonjë organi të partisë politike. Kuvendi i RMV-së në afat prej 30 ditëve para mbarimit të mandatit të Komisionit e shpall Konkursin për zgjedhje të përbërjes së re, përkatësisht zgjedhjen e kryetarit, nënkryetarit dhe anëtarëve të KSHZ-së në Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut, si dhe në shtypin ditor. Shpallja zgjat tetë ditë nga dita e publikimit në Gazetën zyrtare.

Procedura për zgjedhjen e anëtarëve mbetet e njëjte dhe përgatitet dhe zbatohet nga Komisioni për çështjen e zgjedhjeve dhe emërimeve në kuadër të Kuvendit të RMV-së. Ky komision e përgatit propozimin e listës së kandidatëve të paraqitur dhe e dorëzon në Kuvend. Nga kandidatët e listës së propozuar, opozita propozon kryetarin dhe dy anëtarë, ndërsa partitë në pushtet propozojnë nënkryetarin dhe tre anëtarë. Të gjithë anëtarët zgjidhen me dy të tretat e shumicës së numrit të përgjithshëm të deputetëve, me mandat 5 vjeçar nga dita e zgjedhjes.

Ndryshimet e këtij viti të Kodit zgjedhor e obligojnë Komisionin shtetëror të zgjedhjeve që të formojë një Qendër për edukim të vazhdueshëm në zgjedhje si njësi

50 Për listën e pavarur të deputetëve në NJZ1 në vend të 1.000 nënshkrimeve të deritashme, në të ardhmen do të jenë të nevojshme 3.372 nënshkrime.

51 Për listën e pavarur të këshilltarëve ose për kryetarin e qytetit të Shkupit në vend të 1.000 të deritashme, në të ardhmen do të nevojiten 4,674.

52 „Partitë i shtypën të pavarurit në fletëvotim” Radio Evropa e Lirë, 12 mars 2024. Në dispozicion në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/partiite-gi-istisnaa-nezavisnite-na-glasachkoto-livche/32858134.html> (Vizita e fundit: 1 prill 2024)

e veçantë organizative në shërbimin e saj, me të cilën do të udhëheqë këshilltari shtetëror i nivelit B1⁵³, i cili përgjigjet para Komisionit dhe Sekretarit të përgjithshëm. Qendra do të ketë për qëllim që të sigurojë trajnimin e vazhdueshëm të administratës zgjedhore, të votuesve, të pjesëmarrësve në zgjedhjet, të mediave dhe të vëzhguesve zgjedhorë, si dhe të përpunojë hulumtime dhe analiza të ndryshme për nevojat dhe me kërkesë të KSHZ-së.⁵⁴

Financimi i partive politike

Ligji për financimin e partive politike nuk ka pësuar ndryshime në disa vitet e fundit. Mbeten të vlejné dispozitat që kanë të bëjnë me specifikimin e pronës dhe financimin e partive politike (pronë e luajtshme dhe paluajtshme), lartësinë e mjeteve të përgjithshme për financimin vjetor të partive politike në lartësi prej 0,15% e të ardhurave të përgjithshme burimore të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, burimet private të financimit, lartësinë e donacioneve të veçanta që nuk guxojnë të tejkalojnë shumën prej 60 pagave mesatare si donacion nga persona juridikë dhe 30 paga mesatare neto nëse është donacion nga persona fizikë. Me ndryshimet e fundit të Kodit zgjedhor në mars të vitit 2024, nenit 83 iu shtua paragrafi i ri që i rregullon donacionet e veçanta që i marrin partitë politike për fushatat zgjedhore. Me fjalë të tjera, shuma e mjeteve kumulative në llogarinë e transaksionit për fushatën zgjedhore nuk guxon të jetë më e madhe se 3.000 euro në kundërvlerë denari nga personi i njëjte fizik ose 30.000 euro në kundërvlerë denari nga personi i njëjte juridik.

Mjetet për financimin e partive politike, në shumë prej 30% që sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut, edhe më tutje shpërndahen në mënyrë të barabartë të të gjitha partitë politike që kanë fituar më së paku 1% nga numri i përgjithshëm i votave nga zgjedhjet e fundit parlamentare dhe lokale. 70% e mjeteve u shpërndahen partive politike sipas numrit të deputetëve të zgjedhur në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në zgjedhjet e fundit parlamentare dhe sipas numrit të zgjedhur për këshilltarë në zgjedhjet e fundit lokale.

Neni 26 i Ligjit për financimin e partive politike parasheh që mbikëqyrjen e financimit ta kryejë Enti shtetëror i revizionit. Neni parasheh gjithashtu që partitë të kenë

53 Sipas Nenit 24 të Ligjit për nëpunës administrativë, nëpunësi shtetëror i kategorisë B1 është nëpunës administrativ udhëheqës i nivelit të parë, i cili i përmbush kushtet që të ketë më së paku dy vjet në vend udhëheqës pune në sektorin publik, respektivisht më së paku tre vjet në vend udhëheqës pune në sektorin privat.

54 Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligji për ndryshim dhe plotësim të kodit zgjedhor 58/2024

vetëm një xhirollogari, ndërsa në rast të financimit përmes sigurimit të mjeteve nga kreditë nga bankat komerciale, krahas xhirollogarisë bazë, mund të kenë edhe një xhirollogari të veçantë për mjetet e partisë të siguruara përmes kredisë. Gjithashtu, partia politike ka të drejtën të kryejë transferim të mjeteve ndërmjet llogarive të tyre, ndërsa qendrat e partive për hulumtime dhe analizë kanë llogari të veçantë. Mjetet nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut në lartësi prej 280.000 euro në kundërvlerë denari janë paraparë edhe për financimin vjetor të qendrave të partive për hulumtime dhe analizë të cilat janë formuar në pajtim me ligjin si pjesë e organizimit të brendshëm të partisë.⁵⁵

Me ndryshimet në ligj, në vitin 2018 u krijua detyrimi për dorëzimin e raportit financiar për punët materiale-financiare të partisë, në të cilin përmbahen veprimet financiare të llogarisë, respektivisht llogaritë e partisë politike. Me ndryshimet, zërat „sponsorizim“ dhe „kredi“ njihen si pjesë plotësuese e raportit financiar. Me ndryshimet u parashikua që mjetet e dedikuara për financimin e partive politike të shlyhen në përputhje me mundësitë buxhetore, por jo më vonë se më 1 mars në çdo vit rrjedhës.

Mediat publike

Edhe në këtë cikël zgjedhor mbetet të vlejë ndalesa e ndryshimeve të Kodit zgjedhor në vitin 2018 me të cilën nga dita e shpalljes së zgjedhjeve, e deri në fillimin e fushatës zgjedhore, radiodifuzerët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (portalet) nuk guxojnë të emetojnë, respektivisht të publikojnë reklamim të paguar politik, përveç shpalljeve dhe njoftimeve për mbledhjen e nënshkrimeve për mbështetjen e kandidaturës të një grupi zgjedhësish. Në rastet kur bëhet fjalë për emetim, respektivisht publikim të njoftimeve për mbledhjen e nënshkrimeve për mbështetjen e kandidaturave, kjo bëhet në blloqe të shënuara reklamuese gjatë kohës së lejuar të reklamimit brenda një ore reale. Ndryshimet në Kodin zgjedhor nga marsi i vitit 2024, në anën tjetër, parashikojnë kufizime në promovimin e kandidatëve, respektivisht, nga momenti i përcaktimit të listave të kandidatëve deri te fillimi i fushatës zgjedhore pjesëmarrësit në zgjedhjet kanë të drejtën që të organizojnë nga një ngjarje publike për promovimin e listave të tyre të vërtetuara të kandidatit/kandidatëve dhe programeve zgjedhore. Si rrjedhojë, me nenin 69-a u ndalohet partive të shpenzojnë prej mjeteve të dedikuara për fushatën zgjedhore në periudhën e mëparshme të përmendur.

⁵⁵ Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligji për ndryshim dhe plotësim të Ligjit për financimin e partive politike, 140/2018

Gjatë rrethit të parë dhe të dytë të fushatës zgjedhore, radiodifuzerët që mbulojnë zgjedhjet, mund të emetojnë gjithsej nëntë minuta kohë reale të dedikuara vetëm për reklamim të paguar politik. Nga këto 9 minuta, gjithsej katër minuta mund të ndahen për partitë politike të pushtetit, katër minuta për partitë politike të opozitës, ndërsa një minutë për grupin e deputetëve ose partitë politike që nuk janë të përfaqësuara në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Këtë vit, për shkak të mbajtjes së zgjedhjeve të dyfishta, ka mundësi në një orë të dhënë partitë të reklamohen gjithsej 19 minuta. Më parë, rast të këtillë kishte në fushatën zgjedhore për zgjedhjet e dyfishta në v. 2014 kur partitë u morën vesh për kufizimin 15 minutësh promovim në një orë.⁵⁶

Me ndryshimet më të reja në Kodin zgjedhor, shërbimi radiodifuziv publik, si dhe stacionet televizive që do të publikojnë reklamim të paguar politik, kanë për detyrë që t'i publikojnë përmbajtjet lidhur me procesin zgjedhor në një format që do të ketë qasje për personat me aftësi të kufizuara, d.m.th. përdorimi i gjuhës së shenjave, titrave, audio përshkrimit ose mjeteve të tjera për t'u siguruar qasja, të paktën një herë, në periudhën prej orës 16:00 deri në orën 24:00. Si plotësim, neni 75 i detyron ofruesit e shërbimeve, para fillimit të fushatës zgjedhore të dorëzojnë orarin në Agjencinë për shërbime audio dhe audio-vizuale (ASHMAA) për atë se cili edicion lajmesh dhe cilat përmbajtje tjera do t'i emetojnë në format që do të ketë qasje për personat me aftësi të kufizuara, ndërsa ASHMAA duhet ta publikojë të njëjtën në faqen e saj të internetit.

56 „Zgjedhje 2024: EPP-ja partiake me përmasa epike“, Prizma, 08 shkurt 2024. Në dispozicion në: <https://prizma.mk/izbori-2024-partisko-epp-od-epski-razmeri/> (vizita e fundit: 26 mars 2024)

**Historiku i zgjedhjeve
parlamentare në Republikën
e Maqedonisë së
Veriut (1990 - 2020)**

1. Historiku i zgjedhjeve parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut (1990 - 2020)

Me vendosjen e pluralizmit politik në vitin 1989 u mundësua formimi i partive politike me ç 'gjë në **vitin 1990** votuesit maqedonas kishin mundësi për herë të parë të votojnë në zgjedhjet shumëpartiake. Njëherazi ishin zgjedhjet e para të lira shumëpartiake të cilat u mbajtën në të gjitha gjashtë republikat e RSFJ-së gjatë të njëjtit vit. Zgjedhjet e vitit 1990 u zhvilluan sipas sistemit zgjedhor të shumicës në dy rrahë votimi, në nivelin e 120 njësive zgjedhore. Në rrethin e parë të zgjedhjeve fitoi deri atëherë partia e vetme udhëheqëse në pushtet, Lidhja e komunistëve të Maqedonisë – Partia për transformim demokratik (LKM-PTD), ndërsa në rrethin e dytë VMRO-DPMNE-ja. Më 20 mars të vitit 1991 Kuvendi e votoi Qeverinë e parë të ekspertëve të Republikës së Maqedonisë, në krye me Nikolla Klusevin. Në këtë periudhë, Kuvendi e zgjodhi edhe Kiro Gligorovin për president të parë të shtetit, ndërsa Lubço Georgievskin, liderin e VMRO-DPMNE-së, për nënkryetar të presidentit. Qeveria e parë nuk zgjati shumë, meqë në gusht të vitit 1992 Kuvendi votoi mosbesimin e saj. Pas disa përpjekjesh për formimin e Qeverisë së re, mandatin e fitoi Branko Cërvenkovski i LSDM-së,⁵⁷ me ç 'gjë u formua Qeveria e parë politike në Maqedoninë e pavarur.

Zgjedhjet e para parlamentare pas pavarësisë u mbajtën në **vitin 1994**, njëkohësisht me zgjedhjet e para të drejtpërdrejta për president. Mënyra e zgjedhjes së deputetëve ishte e njëjtë si të zgjedhjeve në vitin 1990. Në zgjedhjet morën pjesë 38 parti dhe 283 kandidatë të pavarur. Në zgjedhjet fitoi koalicioni i udhëhequr nga Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë (LSDM), përderisa partitë kryesore opozitare, VMRO-DPMNE dhe Partia demokratike e Maqedonisë, e bojkotuan rrethin e dytë të votimit, duke ngritur akuza ndaj një sërë parregullsish në të parin. Pas zgjedhjeve, Branko Cërvenkovski e formon Qeverinë e re e cila në mandatin e saj katërvjeçar funksiononte pa partitë më të mëdha opozitare të cilat e bojkotuan punën e Kuvendit.

Zgjedhjet vijuese parlamentare në vitin 1998 u zhvilluan sipas modelit të modifikuar zgjedhor – sistem i përzier zgjedhor, me kombinim të modelit proporcional

⁵⁷ LKM-PTD në Kongresin e partisë në prill të vitit 1991 e ndërroi emrin në Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë, ndërsa ideologjinë e saj e transformoi nga komuniste në socialdemokrate.

dhe të modelit të shumicës, me votim në dy rrrathë. Fitues i zgjedhjeve ishte VMRO-DPMNE-ja me 49 mandate deputetësh, ku lideri Lubço Georgievski formoi qeverinë bashkë me Alternativën Demokratike (AD) dhe Partinë Demokratike të Shqiptarëve (PDSH). Këto zgjedhje ishin të parat në vend që u vëzhguan nga Misioni i OSBE-së/ODIHR-it, përfaqësuesit e të cilëve arritën me ftesë të Ministrisë së punëve të jashtme maqedonase.

Zgjedhjet parlamentare në vitin 2002 u zhvilluan në një atmosferë të acaruar paskonfliktuale. Veçoria e këtij cikli është se në skenën politike të bllokut politik shqiptar u shfaq një subjekt i ri, partia Bashkimi Demokratik për Integrim (BDI), e formuar nga udhëheqësia e Ushtrisë çlirimtare kombëtare (UÇK). Në këto zgjedhje u bë ndryshimi i serishëm i modelit zgjedhor, gjegjësisht u përqafua modeli proporcional zgjedhor, në gjashtë njësi zgjedhore. Ky model zgjedhor është përdorur në të gjitha zgjedhjet e mëvonshme parlamentare deri më sot, me modifikime të caktuara në pjesën e votimit të diasporës. Në këto zgjedhje morën pjesë 33 parti, pas së cilave ndodhi ndërrimi i pushtetit meqë shumicën e mandateve e fitoi koalicioni i udhëhequr nga LSDM-ja. Mandator i qeverisë së re ishte sërish Branko Cërvenkovski, ndërsa në qeveri u përfshinë LSDM, LDP dhe BDI.

Zgjedhjet parlamentare në vitin 2006 shënojnë daljen më të ulët të trupit votues deri atëherë meqë vetëm 56% e votuesve të regjistruar e realizuan të drejtën e tyre të votës. Aktorët politikë i ndryshuan rolet sërish meqë VMRO-DPMNE-ja e fitoi shumicën në Kuvend. Pas zgjedhjeve, Nikolla Gruevski e mori mandatin e tij të parë për formimin e Qeverisë. Qeveria e re u krijua nga partitë politike VMRO-DPMNE-Partia demokratike e unitetit kombëtar Maqedonas, PDSH- Partia Demokratike Shqiptare, NSDP- Partia e re socialdemokrate dhe PEI- Partia për ardhmëri evropiane. Veçori e kësaj përbërje të Qeverisë është se edhe pse BDI-ja fitoi më shumë vota dhe deputetë, VMRO-DPMNE-ja për partner të saj nga blloku shqiptar e zgjodhi PDSH-në e Menduh Thaqit. Kjo gjë rezultoi me krizë politike dhe bllokada të ndryshme nga BDI-ja. Ata konsideruan se për shkak të rezultateve, ata janë përfaqësuesi i vetëm legjitim i shumicës së shqiptarëve në vend, prandaj duhet të jenë pjesë e Qeverisë. Në vitin 2008 PDSH-ja mori vendim për ta lëshuar Qeverinë për shkak të mospërbushjes së pjesës më të madhe të kushteve të përcaktuara me partnerin e saj VMRO-DPMNE.

Dy vjet pas marrjes së pushtetit **në vitin 2008**, partia udhëheqëse në pushtet VMRO-DPMNE e pranoi iniciativën parlamentare të BDI-së për shpërbërjen e Kuvendit dhe për organizimin e zgjedhjeve të reja, të parakohshme. Dalja në këto zgjedhje ishte 57,06%. Koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE atëherë shënoi rekord me 63 mandate të fituara. Qeverinë e formoi sërish Nikolla Gruevski, kurse në të

përveç ministrave të koalicionit hynë edhe ministrat e BDI-së si fitues të bllokut politik shqiptar.

Në **vitin 2011**, pas një rës nga krizat më të rënda politike në shtet dhe me kërkesë të partisë opozitare LSDM, u mbajtën zgjedhjet e dyta të parakohshme parlamentare në shtet. Veçori e këtyre zgjedhjeve është se për herë të parë i përfshinë edhe shtetasit maqedonas jashtë kufijve të vendit meqenëse numri i njësive zgjedhore u shtua prej 6 në 9, ndërsa numri i deputetëve prej 120 në 123. Deputetët e gjashtë njësive zgjedhore në shtet u zgjodhën sipas modelit proporcional, ndërsa për tre njësitë e reja jashtë kufijve shtetërorë u zbatua modeli i shumicës. Në zgjedhjet morën pjesë 53 parti politike, me ç' rast fitoren e korri sërish koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE. Pas zgjedhjeve, lideri i VMRO-DPMNE-së, Nikolla Gruevski, për herë të tretë formoi Qeverinë në të cilën sërish si përfaqësuese e bllokut shqiptar hyri BDI-ja. Dalja në këto zgjedhje ishte 63,48%.

Zgjedhjet parlamentare në vitin 2014 u mbajtën së bashku me zgjedhjen e Presidentit të shtetit. Është ruajtur modeli i njëjtë zgjedhor i zgjedhjeve të mëparshme, duke përfshirë edhe votimin e diasporës. Në zgjedhjet presidenciale fitoi sërish kandidati i VMRO-DPMNE-së, presidenti i atëhershëm Gjorgje Ivanov, ndërsa mandatin për formimin e qeverisë së re e mori për herë të katërt lideri i VMRO-DPMNE-së, Nikolla Gruevski. Në Qeverinë e re si partner i bllokut shqiptar sërish hyri Bashkimi demokratik për integrim. Dalja ishte 62,96%.

Zgjedhjeve të nënta parlamentare në vitin **2016** u paraprinte periudha e trazuar dhe dinamike e mbushur me shumë ngjarje tronditëse politike që kulmuan në 2015 me „afërën e përgjimeve“, më pas vijuan një sërë protestash masive që kontribuan në destabilizimin e madh dhe fillimin e një rës nga krizat më të mëdha në historinë moderne të shtetit. Me qëllim të stabilizimit të marrëdhënieve, nën patronazhin e bashkësisë ndërkombëtare u nënshkrua Marrëveshja e Përzahinos që parashihte një pako të gjerë masash për zgjidhjen e krizës politike. Në janar të vitit 2016, LSDM-ja e bëri të ditur se nuk do të marrë pjesë në zgjedhjet e caktuara për shkak të mospëmbushjes së kushteve të Marrëveshjes, pas së cilës mbajtja e zgjedhjeve u shty për në dhjetor të po këtij viti. Edhe në këto zgjedhje më së shumti mandate mori koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE me 51 mandate të fituara, ndërsa opozita e udhëhequr nga LSDM mori 49. Menjëherë pas zgjedhjeve vijuan negociatat intensive ndërmjet BDI-së dhe dy partive më të mëdha maqedonase. Këto negociata rezultuan me marrëveshje për koalicion mes LSDM-së dhe BDI-së, por presidenti i atëhershëm i shtetit, Gjorgje Ivanov, refuzoi t'ia jepte mandatin liderit të LSDM-së, Zoran Zaev, duke e akuzuar se „po e rrënon sovranitetin e shtetit“ përmes pranimit të a.sh. Platformës shqiptare. Pas krizës disamuajshe e cila përfshiu pushtimin e Kuvendit më 27 prill të

vitet 2017, më 17 maj 2017 Ivanovi ia dha mandatin Zaevit, ndërsa Kuvendi më 31 maj me 62 vota „PRO“ e votoi qeverinë e re të koalicionit të udhëhequr nga LSDM.

Zgjedhjet parlamentare të vitit 2020

Zgjedhjet e dhjeta me radhë të deputetëve u mbajtën në vitin 2020 në periudhën e pandemisë së shkaktuar nga virusi Kovid-19. Veçori e këtyre zgjedhjeve ishte se ato u mbajtën për herë të parë në periudhën prej tre ditëve. Në ditën e parë, më 13 korrik, në shtëpitë e tyre votuan personat të cilëve u ishte caktuar masa e vetizolimit. Ditën e dytë votuan personat e sëmurë dhe të pafuqishëm, personat në arrest shtëpiak, si dhe të burgosurit në entet ndëshkuese-korrektuese, ndërsa dita e tretë, 15 korrik, ishte dita kryesore e zgjedhjeve. Në rrethana të atilla, dalja në zgjedhjet (52,02%) ishte më e ulët për 14% nga ajo në 2016 kur të drejtën e votimit e realizuan 66,79% të zgjedhësve të regjistruar.

Në zgjedhjet morën pjesë 15 subjekte politike, gjegjësisht 3 koalicione 12 parti politike. Paraqitje në koalicion pati partia në pushtet LSDM me koalicionin „Mundemi“, partia opozitare VMRO-DPMNE me koalicionin „Përtëritja e Maqedonisë“ dhe koalicioni i Aleancës për Shqiptarët dhe Alternativës. Në garën për mandatet e deputetëve në mënyrë të pavarur u shfaqën : BDI, PDSH, Partia politike E majta- Levica, Integra – Partia konservatore maqedonase, Unioni demokratik qytetar (GDU), MORO – Parti e punës, Partia politike Zëri për Maqedoninë, Maqedonia e bashkuar, Bashkimi socialdemokrat Shkup, Partia jote, Partia politike Demokratët dhe Partia popullore e Romëve.

Për shkak të rrezikut të përhapjes së virusit Qeveria para fillimit të fushatës solli protokolle me të cilat ngjarjet dhe mbledhjet masive ishin të kufizuara, andaj partitë politike ishin të detyruara të përdornin metoda të ndryshme të komunikimit me trupin votues. Në ç ’mënyrë, fokusi i organizimit të mitingjeve masive dhe të mbledhjeve të mëdha u drejtua kah fushatat masive në mediat sociale.

Pas përfundimit të votimit, ueb-faqja e Komisionit shtetëror të zgjedhjeve ishte cak i sulmeve të hakerëve, me çka u prolongua shpallja e rezultateve të zgjedhjeve. Kryetari i atëhershëm, Oliver Derkoski, në konferencën për shtyp deklaroi se Komisioni punon në pajtim me kodin zgjedhor, se caku i hakerëve ishte ueb-faqja, e jo softueri i rezultateve dhe se sulmi është paraqitur në departamentin e krimit kibernetik pranë Ministrisë së punëve të brendshme.⁵⁸

58 „KSHZ – rezultate zgjedhore, mandate, hakime, reaksione dhe vlerësime“, Radio Europa e Lirë, 16 korrik 2020. Në dispozicion në: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/%D0%B4%D0%B8%D0%BA-D1%81%D0%B4%D1%81%D0%BC-%D0%B2%D0%BC%D1%80%D0%BE-%D0%B4%D0%BF%D0%BC%D0%BD%D0%B5/30731705.html> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

Edhe në këto zgjedhje, si në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, u zhvillua thuajse një „garë e ngushtë“ ndërmjet dy partive më të mëdha të bllokut maqedonas, LSDM dhe VMRO-DPMNE, që fituan numër më të vogël mandatesh të deputetëve në krahasim me zgjedhjet e mëparshme. Koalicioni „Mundemi“, i udhëhequr nga LSDM, fitoi numër më të madh mandatesh – 46 ose 35,89 % nga numri i përgjithshëm i votave. Menjëherë pas saj, me 2 mandate më pak ishte koalicioni i udhëhequr nga VMRO-DPMNE, i cili në këto zgjedhje fitoi 44 mandate, që është 34,57 % nga numri i përgjithshëm i votave. Në vendin e tretë në bazë të numrit të mandateve të fituara ishte BDI me 15 deputetë. Koalicioni Aleanca për Shqiptarët dhe Alternativa korri një rezultat dukshëm më të mirë nga zgjedhjet e mëparshme, duke marrë 12 mandate deputetësh. Për herë të parë partia politike „Levica“ u përfaqësua në Kuvend me dy mandate të fituara, përderisa PDSH pati rezultat më të dobët nga zgjedhjet e mëparshme dhe arriti të marrë vetëm një mandat deputeti. Partitë dhe koalicionet e tjera të cilat morën pjesë në këto zgjedhje nuk fituan numër të mjaftueshëm votash për të siguruar mandate parlamentare.

Misioni i OSBE/ODIHR vlerësoi se fushata zgjedhore kishte ton negativ, por ishte konkurruese dhe pjesëmarrësit kishin mundësi që t'i përçojnë mesazhet e tyre përkundër kufizimeve të shkaktuara nga pandemia e Kovid-19. LSDM i vlerësoi zgjedhjet si dinjitoze, të lira, demokratike dhe të sigurta. Në anën tjetër, nga VMRO-DPMNE u vu në dukje se gjatë kohës së zgjedhjeve janë bërë presione serioze, ka pasur parregullsi të shumta dhe ryshfet masiv të votuesve. Aleanca dhe Alternativa akuzuan për mbushje të kutive në disa vendvotime. Nga partia politike „Levica“, në anën tjetër, u parashtruan madje 1.982 ankesa në KSHZ, nga të cilat 1.478 u refuzuan me arsyetimin se i kanë dorëzuar pa nënshkrimin e personit të autorizuar, ndërsa të tjerat për mungesë provash.

Më 4 gusht 2020 u mbajt seanca konstitutive në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut në të cilën u verifikuan mandatet e 120 përfaqësuesve të sapozgjedhur dhe u verifikua përbërja e re e Kuvendit. Seancën e kryesoi kryetari i mandatit të kaluar, Talat Xhaferi, i cili u zgjodh në të njëjtin muaj me 62 vota „PRO“, për mandat të ri katërvjeçar.⁵⁹ Kuvendi e zgjodhi qeverinë e re nën udhëheqjen e Zoran Zaevit, në të cilën përveç LSDM-së dhe koalicionit morën pjesë edhe BDI dhe BESA.

Më tepër informacione rreth historikut të zgjedhjeve parlamentare nga pavarësia deri më sot mund të gjeni në Doracakun për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020.⁶⁰

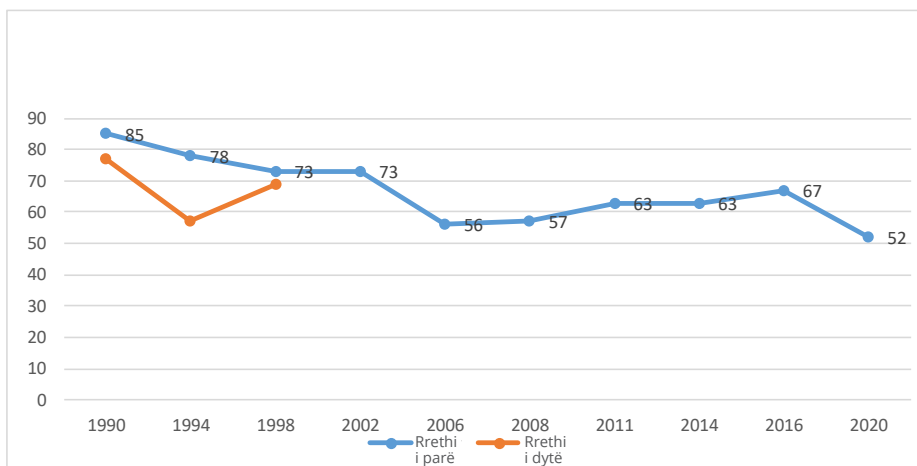
59 „Talat Xhaferi u rizgjodh për kryetar i Kuvendit“, Kanal 5, 22 gusht 2020. Në dispozicion në: <https://kanal5.com.mk/talat-djaferi-reizbran-za-pretседател-na-sobranieto/a435725> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

60 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut në vitin 2020, botimi i dytë i plotësuar. KAS dhe IDSCS, v. 2020. F. 22-41. Në dispozicion në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnik/Priracnik_zaparlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit më 5 prill 2024)

Jehona e zgjedhjeve parlamentare (1990 – 2020)

Nga të dhënat e të gjitha zgjedhjeve të deritashme parlamentare, nisur nga viti 1990 deri në zgjedhjet e vitit 2020, mund të vërehen ndryshime dinamike në jehonën e votuesve. Zgjedhjet e para parlamentare në vitin 1990 mbeten si zgjedhjet me jehonën më të madhe deri më tani prej 85 %. Kufirin e poshtëm të daljes në zgjedhjet parlamentare më tepër se një dekadë e shënuan zgjedhjet e vitit 2006, por zgjedhjet e mëparshme parlamentare në vitin 2020 të zbatuara në kulmin e pandemisë të njëjtin e zhvendosën për 4% më poshtë, gjegjësisht me rekord të ulët prej 52% nga numri i përgjithshëm i votuesve të regjistruar.⁶¹

Jehona e zgjedhjeve parlamentare në % (1990-2020)

61 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve. Arkivi i rezultateve. Në dispozicion në: <https://www.sec.mk/izbori-arhiva/> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

2

Sistemi zgjedhor maqedonas për zgjedhjet parlamentare

2. Sistemi zgjedhor maqedonas për zgjedhjet parlamentare⁶²

Në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut deputeti **zgjidhet në zgjedhje të përgjithshme, të drejtpërdrejta dhe të lira** me votim të fshehtë, me një mandat 4- vjeçar. Në zgjedhjet parlamentare zgjidhen 120–123 deputetë, ndërsa sipas Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë së Veriut, përbërja e Kuvendit mund të jetë prej 120 deri në 140 deputetë.

Deputetët zgjidhen sipas modelit proporcional zgjedhor me lista të mbyllura të kandidatëve, me ç'rast në secilën nga gjashtë njësitë zgjedhore, sipas të cilave është ndarë territori i shtetit, zgjidhen nga 20 deputetë. Secila nga partitë fiton aq vende deputetësh proporcionalisht me numrin e votave për listën e tyre të kandidatëve krahasuar me numrin e votave për listat e tjera të kandidatëve. Shpërndarja e mandateve të deputetëve bëhet me anë të zbatimit të formulës së Dontit. Kandidatët i fitojnë mandatet e tyre në bazë të renditjes sipas së cilës janë përcaktuar në listat e kandidatëve.

Zgjedhjet për deputet mbahen çdo vit të katërt brenda 90 ditëve të fundit të mandatit të përbërjes së mëparshme parlamentare, ose brenda 60 ditëve nga dita e shpërbërjes së Kuvendit. Gjatë zgjedhjeve të përkohshme, të gjitha afatet e kryerjes së veprimeve zgjedhore janë shkurtuar për pesë ditë, përveç afatit të përcaktuar për zhvillimin e fushatës zgjedhore.

Mandati i deputetit mund të ndërpritet para mbarimit të kohës për të cilën është zgjedhur, nëse paraqet dorëheqje, nëse është dënuar për vepër penale për të cilën është caktuar dënim me burg në kohëzgjatje prej më së paku pesë vjet, nëse paraqitet rast i papajtueshmërisë me funksionin deputet, në rast të vdekjes ose nëse me aktvendim të plotfuqishëm është i privuar nga aftësia afariste. Nëse deputetit të zgjedhur nga lista e kandidatëve i ndërpritet mandati, sipas njërës nga këto baza, atëherë për pjesën e mbetur të mandatit vjen në vendin e tij kandidati i radhës nga lista zgjedhore e partisë në të cilën është zgjedhur deputeti. Bën përjashtim nga ky rregull, në qoftë se i ndërpritet mandati deputetes. Në rast të këtillë, në vendin e saj, do të vijë kandidatja e radhës nga lista.

62 Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e kodit zgjedhor 58/2024

Përbërja parlamentare e re e Kuvendit konstituohet në seancën e parë e cila mbahet më së voni 20 ditë pas mbajtjes së zgjedhjeve, ndërsa e thërret kryetari në largim. Nëse Kuvendi nuk konstituohet në këto 20 ditë, atëherë deputetët mblidhen vetë dhe e konstituojnë Kuvendin në ditën e njëzetënjëtë nga dita e përfundimit të zgjedhjeve në orën 10, ndërsa seancën duhet ta thërrasë deputeti i zgjedhur më në moshë sipas viteve.

Në afat prej dhjetë ditëve pas konstituimit të përbërjes së re të Kuvendit, Presidenti i Republikës së Maqedonisë së Veriut e ka për detyrë që t'ia besojë mandatin për formimin e Qeverisë së re kandidatit (mandatarit) nga partia ose partitë të cilat kanë shumicë të deputetëve. Mandatari në afat prej 20 ditëve nga dita e besimit të mandatarit, Kuvendit ia parashtron programin dhe e propozon përbërjen e Qeverisë. Pataj deputetët me shumicë të votave nga numri i përgjithshëm i deputetëve e zgjedhin Qeverinë.

Komisioni shtetëror i zgjedhjeve (KSHZ), së bashku me komisionet komunale zgjedhore (KKZ) dhe Komisionin zgjedhor të Qytetit të Shkupit, këshillat zgjedhorë (KZ) për votimin në vend dhe në përfaqësitë diplomatike-konsullore (PDK) të Republikës së Maqedonisë së Veriut janë organet zgjedhore të obliguara për zbatimin e zgjedhjeve parlamentare.

Komisioni shtetëror i zgjedhjeve përbëhet nga shtatë anëtarë të cilët i zgjedh Kuvendi, me propozimin e partive, me dy të tretën e shumicës së votave nga numri i përgjithshëm i deputetëve, me mandat pesëvjeçar nga dita e zgjedhjes. Në kompetencat e KSHZ-së hyn edhe shpallja e Listës zgjedhore, e cila duhet të vihet publikisht në dispozicion të qytetarëve në afat prej 15 ditë nga data e shpalljes së zgjedhjeve.⁶³ Shikimi publik i Listës zgjedhore zgjat 20 ditë. KSHZ-ja e ka në dispozicion të saj shërbimin profesional-administrativ dhe organizativ-teknik. KSHZ-ja është përgjegjëse që t'i informojë dhe t'i edukojë qytetarët për mënyrën e votimit dhe për realizimin e të drejtës zgjedhore.

Të drejtë vote ka çdo shtetas maqedonas që i ka mbushur 18 vjet, që është i aftë për punë dhe ka vendbanim të përhershëm në njësinë zgjedhore ku bëhet zgjedhja. Votimi është i fshehtë dhe askush nuk ka të drejtë ta thërrasë zgjedhësin në përgjegjësi për shkak të votimit, as, dhe, të kërkojë prej tij që të tregojë se për kë ka votuar ose pse nuk ka votuar.

63 Shikimi i listës zgjedhore. Qasje në: <https://www.sec.mk/uvid-vo-izbirachki-spisok/> (Qasur më: 16 prill 2024)

Të drejtën e kandidimit për deputet e ka çdo qytetar në moshë madhore dhe i aftë për punë. Në atë rast, një kandidat mund të propozohet vetëm nga një listë, ndërsa një parashtrues i listës mund të parashtrojë vetëm një listë të kandidatëve për deputetë. Në listat e kandidatëve për deputetë, nevojitet së paku 40 % të kandidatëve t'i përkasin gjinisë më pak të përfaqësuar, me ç'rast për çdo tre vende së paku një vend i takon gjinisë më pak të përfaqësuar dhe në mënyrë plotësuese së paku edhe një vend në çdo 10 vende.

Të drejtën e parashtrimit të listave të kandidatëve për deputetë e kanë partitë politike të regjistruara në mënyrë të pavarur, koalicionet, si dhe grupi e zgjedhësve. Sipas ndryshimeve të fundit ligjore të muajit mars 2024, grupi i zgjedhësve së bashku me parashtrimin e listës së kandidatëve nevojitet të bashkëngjeshë edhe nënshkrimet e së paku 1% të zgjedhësve të regjistruar në ekstraktin e Listës zgjedhore të njësisë zgjedhore.

Funksioni deputet në Kuvend është i papajtueshëm me funksionin president i Republikës, kryetar i Qeverisë, ministër, gjykatës, prokuror publik, avokat i shtetit, avokat i popullit dhe me bartës të tjerë të funksioneve të cilat i zgjedh ose i emëron Kuvendi ose Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Funksioni deputet, gjithashtu, është i papajtueshëm me funksionin kryetar i komunës ose anëtar i këshillit të vetëqeverisjes lokale, me kryerjen e punëve profesionale dhe administrative në organet e administratës shtetërore, me kryerjen e veprimtarisë ekonomike ose të veprimtarisë tjetër profitabile, me anëtarësimin në këshillat drejtues të ndërmarrjeve publike, institucioneve publike, fondeve, agjencive, enteve dhe në subjekte të tjera juridike, si dhe me zgjedhjen e përfaqësuesit të kapitalit shtetëror dhe shoqëror në shoqëritë tregtare.

Fushata zgjedhore është prezantimi publik i kandidatëve dhe programeve të tyre në periudhën parazgjedhore për zgjedhje të caktuara. Fushata zgjedhore për zgjedhjet parlamentare fillon 20 ditë para ditës së zgjedhjeve, gjegjësisht më 18 prill në orën 00:00 dhe përfundon më 6 maj në orën 24:00.⁶⁴ Dita para mbajtjes së zgjedhjeve, gjegjësisht data 7 maj, është ditë e heshtjes parazgjedhore kur kandidatët nuk guxojnë të zhvillojnë fushatë zgjedhore, ndërsa mediat publike nuk guxojnë të bëjnë prezantimin publik të pjesëmarrësve në procesin zgjedhor.

⁶⁴ Kalendar i afateve për kryerjen e veprimeve zgjedhore për zbatimin e zgjedhjeve për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Komisioni shtetëror i zgjedhjeve. Qasur në: https://mojotizbor.mk/images/2024/Rokovnik_za_Parlamentarni_izbori_2024_godina_-_MK.pdf (Vizita e fundit 16 prill 2024)

Organizatorët e fushatës zgjedhore duhet të hapin llogari bankare të veçantë dhe vetëm përmes saj mund të financohet fushata zgjedhore dhe nuk mund të shfrytëzohet për dedikime tjera. Në atë rast, fushata mund të financohet nga mjetet nga llogaria e rregullt e partisë politike, nga anëtarësia e partive politike, nga donacionet dhe kreditë e dedikuara për fushatën zgjedhore. Pjesëmarrësit në fushatën zgjedhore guxojnë të shpenzojnë më së shumti deri në 110 denarë për zgjedhës të regjistruar në njësinë zgjedhore për të cilën e ka parashtruar listën e kandidatëve.

Fushatat zgjedhore nuk mund të financohen me mjete nga buxhetet e komunave dhe Qytetit të Shkupit, nga fonde të ndërmarrjeve dhe institucioneve publike, nga fonde të shoqatave të qytetarëve, bashkësive fetare, grupeve dhe fondacioneve fetare, nga fonde të qeverive të huaja dhe të institucioneve ndërkombëtare, organeve dhe organizatave të shteteve të jashtme dhe subjekteve të huaja, si dhe nga fonde të ndërmarrjeve me kapital të përzier ku dominon kapitali i huaj, por edhe nga burime të paidentifikuara. Radiodifuzerët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (portalet e internetit), si dhe personat e tyre të ndërlidhur nuk guxojnë të financojnë partitë politike ose të japin donacione për to ose për kandidatët e pavarur, duke i përfshirë edhe fushatat.

Si pjesë e ndryshimeve ligjore të vendosura pas arritjes së Marrëveshjes së Përzihinos⁶⁵, nga dita e shpalljes së zgjedhjeve dhe deri në përfundimin e tyre, radiodifuzerët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (portalet e internetit) nuk guxojnë të publikojnë reklama të cilat financohen nga buxheti i shtetit, nga buxhetet e komunave dhe Qytetit të Shkupit dhe nga të gjithë personat e tjerë të cilëve me ligj u është besuar ushtrimi i autorizimeve publike.

Gjatë fushatës, të gjitha mediat dhe servisi radiodifuziv publik e kanë për detyrë të mundësojnë qasje të barabartë për prezantimin e programeve zgjedhore dhe kandidatëve në mënyrë të drejtë, të paanshme dhe të balancuar. Agjencia për shërbime mediatike audio dhe audiovizive (ASHMAA) e ka për detyrë të monitorojë prezantimin zgjedhor të partive dhe të kandidatëve dhe shërbimin programor të radiodifuzerëve dhe e ka për detyrë të fillojë procedurë kundërvajtëse nëse e njëjta nuk respektohet.

Servisi radiodifuziv publik është i obliguar, pa kompensim, në bashkëpunim me Komisionin shtetëror të zgjedhjeve, t'i informojë qytetarët për mënyrën dhe teknikën e informimit dhe të emetojë informacione të tjera lidhur me procesin zgjedhor si dhe të sigurojë informim të paanshëm. Me ndryshimet e Kodit zgjedhor

65 Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e kodit zgjedhor 196/2015

sipas Marrëveshjes së Përzhinos, 30 % e programit duhet t'u referohet ngjarjeve nga vendi dhe bota, 30 % aktiviteteve të partive të përfaqësuara në pushtet, 30 % të kohës aktiviteteve të partive në opozitë dhe 10 % të kohës aktiviteteve të partive politike jashtëparlamentare dhe për kandidatët e pavarur.

Mediat gjatë kohës së fushatës zgjedhore të cilat i përfshijnë zgjedhjet mund të emetojnë gjithsej nëntë minuta dhe tridhjetë sekonda kohë shtesë për reklamimin e programit të emetuar në kohë reale, ekskluzivisht për reklamimin e paguar politik. Nga këto nëntë minuta e gjysmë, gjithsej katër minuta mund të ndahen për dy partitë më të mëdha politike të pushtetit, katër minuta për dy partitë më të mëdha politike të opozitës, një minutë për partitë politike në Kuvend të cilat në zgjedhjet e fundit për deputetë nuk kanë marrë numër të mjaftueshëm deputetësh për të formuar grup parlamentar, si dhe tridhjetë sekonda për partitë politike të cilat nuk janë të përfaqësuara në Kuvend. Këtë vit, për shkak të mbajtjes së zgjedhjeve të dyfishta, ekziston mundësia brenda një ore të dhënë partitë të reklamohen gjithsej 19 minuta. Më parë, kishte një rast të këtillë në fushatën zgjedhore për zgjedhjet e dyfishta në vitin 2014, atëherë partitë u dakorduan që promovimi të kufizohet në 15 minuta brenda një ore.⁶⁶

Sipas Kodit zgjedhor, shpenzimet për publikimin e reklamimit të paguar politik i shlyen Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, në bazë të faturës së dorëzuar nga radiodifuzerët, mediat e shtypit dhe mediat elektronike (portalet e internetit).

Të drejtën për të vëzhguar zgjedhjet e kanë vëzhguesit e akredituar, për ç'gjë autorizimin e lëshon KSHZ-ja. Akreditimin për vëzhgues mund ta marrin organizatat qytetare vendore dhe të huaja të cilat janë regjistruar të paktën një vjet para mbajtjes së zgjedhjeve, ndërsa në statutin e tyre e kanë përfshirë parimin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Përfaqësuesit e vendeve të huaja, gjithashtu, mund t'i vëzhgojnë zgjedhjet. Përfaqësuesit e autorizuar të paraqitësve të listave kanë të drejtë të caktojnë përfaqësuesin e tyre, i cili do të ndjekë punën e organeve zgjedhore.⁶⁷

Më tepër informacion rreth sistemit zgjedhor maqedonas për zgjedhjen e deputetëve në Kuvend mund të gjeni në Doracakun për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020.⁶⁸

66 „Zgjedhjet 2024: EPP-ja partiake me përmasa epike“. Prizma, 8 shkurt 2024. Qasur në: <https://prizma.mk/izbori-2024-partisko-epp-od-epski-razmeri/> (vizita e fundit: 26 mars 2024).

67 Tabela e vëzhguesve të akredituar për Zgjedhjet për deputetë në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, Komisioni shtetëror i zgjedhjeve. Qasur në: <https://www.sec.mk/parlamentarni-izbori-2024/#tab-id-26> (Vizita e fundit: 16 prill 2024)

68 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020, botim i dytë i plotësuar. KAS dhe IDSCS, v. 2020. F. 43-56. Qasur në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Priracnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit 05 prill 2024)

3

**Njësitë
zgjedhore**

3. Njësitë zgjedhore

Zgjedhjet e rregullta parlamentare të cilat do të mbahen më 8 maj të vitit 2024 do të organizohen në nivelin e gjashtë njësive zgjedhore (NjZ) në territorin e Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Drejtëpërdrejt para mbajtjes së zgjedhjeve parlamentare në vitin 2002 u miratua Ligji për njësitë zgjedhore⁶⁹, me të cilin u përcaktuan 6 NjZ, me të cilat territori i shtetit ndahet në rajone zgjedhore me numër afërsisht të barabartë të votuesve të regjistruar. Në pajtim me ndryshimet e Kodit zgjedhor të vitit 2016⁷⁰, numri i zgjedhësve në një NjZ mund të ndryshojë nga minus 5 deri në plus 5 përqind në raport me numrin mesatar të zgjedhësve, që është rreth 292 000 për njësi zgjedhore. Në secilën prej këtyre 6 NjZ zgjidhen nga 20 deputetë në Kuvend sipas parimit proporcional, gjegjësisht 120 nga gjithsej 123 deputetë.

Para zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në vitin 2011 u bënë ndryshime në Kodin zgjedhor⁷¹, me të cilat për herë të parë u mundësua që të votojnë edhe shtetasit maqedonas jashtë kufijve të vendit. Votimi jashtë shtetit zhvillohej në tre njësi zgjedhore sipas modelit të shumicës. Në atë rast, njësia zgjedhore 7 përfshinte Evropën dhe Afrikën, njësia zgjedhore 8 përfshinte Amerikën Veriore dhe Jugore dhe njësia zgjedhore 9 përfshinte Azinë dhe Australinë. Me ndryshimet ligjore të parapara me Marrëveshjen e Përzahinos u vendos vetëm një njësi zgjedhore jashtë kufijve shtetërorë, gjegjësisht njësia zgjedhore 7 për Evropë, Afrikë, Amerikë Veriore, Amerikë Jugore, Australi dhe Azi, ku sipas modelit proporcional zgjidhen tre deputetë.⁷² Zgjedhja e këtyre deputetëve kushtëzohet me marrjen e së paku të po aq numri votash me të cilat zgjidhet deputeti me numër më të vogël votash në njësitë zgjedhore në shtet. Nëse në njësinë e shtatë zgjedhore asnjë nga listat nuk i merr votat e nevojshme, nuk zgjidhet asnjë deputet. Shtetasit maqedonas jashtë kufijve të vendit votojnë në përfaqësitë diplomatike – konsullore (PDK) dhe në zyrat konsullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

69 Ligji për njësitë zgjedhore për zgjedhje të deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë së Veriut, „Gazeta zyrtare“, nr. 43 më 26 qershor 2002

70 Kodi zgjedhor (propozimi i tekstit të konsoliduar), version jozyrtar i përpiluar nga Shërbimi profesional i Komisionit shtetëror të zgjedhjeve („Gazeta zyrtare“, nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16, 99/16 136/16, 142/16, 67/17, 125/17, 35/18, 99/18, 140/18, 208/18, 27/19, 98/19 dhe 42/20)

71 Kodi zgjedhor (tekst i spastruar), „Gazeta zyrtare“, nr.54 më 14 prill 2011

72 Kodi zgjedhor (tekst i spastruar), version jozyrtar i përpiluar nga Shërbimi profesional i Komisionit shtetëror të zgjedhjeve, („Gazeta zyrtare“, nr. 40/06, 136/08, 148/08, 155/08, 163/08, 44/11, 51/11, 54/11, 142/12, 31/13, 34/13, 14/14, 30/14, 196/15, 35/16, 97/16 dhe 99/16).

Numri i vendvotimeve në vend për këto zgjedhje të rregullta parlamentare është 3.360. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2020 numri i vendvotimeve ishte 3.478, gjegjësisht 46 më pak vendvotime sesa në zgjedhjet e mëparshme në vitin 2016. Në një vendvotim nuk mund të votojnë më shumë se 1.000 votues.

Në shkurt të vitit 2020 në prag të zgjedhjeve të parakohshme parlamentare u votuan ndryshimet shtesë të Kodit zgjedhor, me të cilat bëhet ndërhyrje në NjZ të territorit të vendit. Në pajtim me ndryshimet e sapokrijuara, u bë ndryshimi i dy njësive zgjedhore – NjZ 5 dhe NjZ 6. Më konkretisht, Komuna e Dibrës me 16 vendvotime dhe Komuna e Mavrovës dhe Rostushës me 30 vendvotime nga NjZ 5 kaluan në kuadrin e kufijve të NjZ 6.⁷³ Ndryshimi i këtillë i njësive zgjedhore vjen nga rekomandimet se një njësi zgjedhore nuk guxon të ndryshojë në numrin e votuesve të njësive zgjedhore fqinje më tepër se kufiri +5 %.⁷⁴

Njësiti zgjedhore

NjZ 1 e përfshin një pjesë të kryeqytetit të Shkupit dhe një pjesë të pjesëve qendrore të shtetit, gjegjësisht komunat e Shkupit: Aerodrom, Karposh, Kisella Vodë, Qendër, një pjesë të komunës së Çairit, Saraj, Sopishtë, Makedonski Brod dhe Studeničan. Sipas përkatësisë etnike të popullsisë, pjesa e shumicës së votuesve janë maqedonas etnik. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2020, në këtë njësi zgjed-

73 Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e kodit zgjedhor, „Gazeta zyrtare“ nr. 58, më 11 mars, v. 2024

74 “Në moment të fundit do të ndryshohen kufijtë e dy njësive zgjedhore” 360 shkallë, 15 shkurt, 2020 <https://360stepeni.mk/vo-posleden-moment-ke-se-menuvaat-granitsite-na-dve-izborni-edinitsi/> (vizita e fundit: 9 prill 2024)

hore u regjistruan 309.210 votues, të shpërndarë nëpër gjithsej 590 vendvotime. Të drejtën zgjedhore e shfrytëzuan 164.287 votues, gjegjësisht 53,16%, që rezultoi me shpërndarjen si në vijim të mandateve në njësinë zgjedhore: Koalicioni Mundemi i udhëhequr nga LSDM- 8 mandate, VMRO-DPMNE dhe Koalicioni – 7 mandate, BDI – 2 mandate, Aleanca për Shqiptarët – 2 mandate, ndërsa partia „Levica” mori një mandat dhe për herën e parë u bë pjesë e pushtetit legjislativ.

NjZ 2 e përfshin, gjithashtu, një pjesë të kryeqytetit të Shkupit dhe një pjesë të pjesëve veriore të shtetit me një përbërje të barabartë të popullsisë, maqedonas etnik, shqiptarë, ndërsa janë të përfaqësuar edhe serbët dhe romët. Në këto NjZ hyjnë komunat e Shkupit: Butel, Gazi Babë, Gjorçe Petrov, një pjesë të Komunës së Çairit, Shuto Orizarë, Haraçinë, një pjesë të Kumanovës, Lipkovë, një pjesë të Staro Nagoriçanit dhe Çučer Sandevës. Në NjZ 2 në v. 2020 sipas Komisionit shtetëror të zgjedhjeve kishte 319.820 votues, nga të cilët 158.804 (49,65%) dolën në votim në gjithsej 433 vendvotime në territorin e njësisë zgjedhore. Në NjZ 2 në zgjedhjet e vitit 2020 VMRO-DPMNE dhe Koalicioni fitoi 7 vende deputetësh, Koalicioni Mundemi fituan 7 vende deputetësh, BDI fitoi 3 vende deputetësh, kurse Aleanca për Shqiptarët fitoi, gjithashtu, 3 vende deputetësh.

NjZ 3 i përfshin pjesët e pjesëve qendrore, lindore, verilindore të shtetit. Kjo NjZ i përfshin komunat: Berovë, Veles, Vinicë, Gradsko, Dellçevë, Zelenikovë, Zërnovc, Ilinden, Karabinc, Koçanë, Kratovë, Kriva Pallankë, një pjesë të Kumanovës, Llozovë, Makedonska Kamenicë, Petrovec, Pehçevë, Probishtip, Rankovcë, Sveti Nikollë, një pjesë të Staro Nagoriçanit, Çashkë, Çeshinovë – Obleshevë dhe Shtip. Dominuese është popullsia e përkatësisë etnike maqedonase. Sipas të dhënave zyrtare të Komisionit shtetëror të zgjedhjeve, në këtë njësi zgjedhore janë regjistruar 278.511 votues të cilët të drejtën e vet zgjedhore e realizojnë në 668 vendvotime. Në vitin 2020, dalja në NjZ 3 shënon 58,4%, gjegjësisht 162.648 votues, ku VMRO-DPMNE dhe Koalicioni fituan 10 mandate deputetësh, pas tyre ishte Koalicioni Mundemi me 9 mandate të fituara, kurse në këtë njësi zgjedhore partia „Levica” e fitoi mandatin e dytë nga gjithsej dy vende deputetësh në këto zgjedhje.

NjZ 4 e përfshin territorin e rajonit juglindor të shtetit. Në këtë NjZ përfshihet një pjesë e qytetit të Manastirit, Bogdanci, Bosileva, Vallandova, Vasileva, Gjevgjelia, Demir Kapija, Dojrani, Kavadari, Konçe, një pjesë e Krivogashtanit, Mogilla, Negotina, Novaci, Novo Sella, Prilepi, Radovishi, Rosomani dhe Strumica. Në këtë pjesë dominon popullsia e përkatësisë etnike maqedonase. NjZ 4 ka 615 vendvotime në të cilat të drejtën zgjedhore në vitin 2020 e shfrytëzuan gjithsej 282.506 persona, ose 60,77% të gjithë votuesve të regjistruar. Në këtë NjZ VMRO-DPMNE dhe Koalicioni edhe Koalicioni Mundemi fituan me nga 10 vende deputetësh në zgjedhjet e vitit 2020.

NjZ 5 e përfshin territorin e pjesës jugperëndimore të shtetit. Atij i takon një pjesë e qytetit të Manastirit, Vevçani, një pjesë e Dibrës, Debarca, Demir Hisari, Dollneni, një pjesë e Kërçovës, një pjesë e Krivogashtanit, Krusheva, Ohri, Pllasnica, Resnja, Struga dhe Qendër Zhupa. Shumica e popullsisë janë të përkatësisë etnike maqedonase, por një pjesë të konsiderueshme e përfaqësojnë edhe votuesit e përkatësisë etnike shqiptare. Në zgjedhjet e fundit parlamentare të vitit 2020 në NjZ 5 u regjistruan 314.489 votues të cilët votuan në 776 vendvotime. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2020 dalja ishte 50,92%, gjegjësisht gjithsej votuan 160.146 zgjedhës. Mandatet i fituan VMRO-DPMNE – 8, Koalicioni Mundemi – 8, BDI – 3 dhe Aleanca për Shqiptarët – 1.

NjZ 6 e përfshin territorin veriperëndimor të shtetit. Këtu bëjnë pjesë Bogovina, Bërvenica, Vrapçishti, Gostivari, një pjesë e Dibrës, Zhelina, Jegunovci, një pjesë e Kërçovës, Mavrova dhe Rostusha, Tearca dhe Tetova. Në këtë pjesë të shtetit dominon popullsia e përkatësisë etnike shqiptare. Në zgjedhjet e fundit parlamentare të vitit 2020 në NjZ 6 u regjistruan 309.727 votues të cilët votuan në 396 vendvotime, ndërsa jehona ishte 40,74%, gjegjësisht 126.175 votues. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2020 në këtë NjZ më së shumti mandate fitoi BDI – 7, në vendin e dytë ishte Aleanca për Shqiptarët me 6 mandate, pastaj Koalicioni Mundemi – 4 mandate, VMRO-DPMNE dhe Koalicioni – 2, dhe PDSH e cila fitoi një mandat.

NjZ 7 i përfshin të gjithë shtetasit maqedonas të cilët jetojnë ose ndodhen me qëndrim të përkohshëm jashtë shtetit, gjegjësisht në shtetet në Evropë, Afrikë, Amerikë Veriore, Amerikë Jugore, Australi dhe Azi. Në këtë njësi zgjedhore shtetasit maqedonas jashtë kufijve të vendit mund të zgjedhin 3 deputetë sipas modelit proporcional. Mandatet e deputetëve shpërndahen sipas formulës së Dontit. Që të mund të votojnë jashtë shtetit, shtetasit e Republikës së Maqedonisë së Veriut të cilët ndodhen me punë të përkohshme ose vendqëndrim jashtë shtetit me paraqitjen e vendbanimit të fundit në vend para zgjedhjeve duhet të paraqiten në zyrën përkatëse PDK/konsullore. Në atë rast, regjistrohen në certifikatë të veçantë të Listës zgjedhore. Paraqitja mund të bëhet me dorëzimin e kërkesës e cila duhet të jetë e nënshkruar me dorë ose të jetë dërguar përmes postës elektronike. Numri i vendvotimeve jashtë shtetit i nënshtrohet ndryshimit, ndërsa vendvotimi nuk do të caktohet për PDK/zyrë konsullore ku do të paraqiten për të votuar më pak se 10 votues.

Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2020 nuk u zbatua votimi në përfaqësitë diplomatike-konsullore dhe zyrat konsullore, meqë u parashtuan listat e kandidatëve për deputetë në Kuvend.⁷⁵ Sipas kodit zgjedhor⁷⁶, votimi jashtë kufijve të

75 Vendim për moszbatimin e votimit në PDK, 17 mars 2020, Në dispozicion në: <https://www.sec.mk/parlamentarni-izbori-2020/#tab-id-18> (vizita e fundit: 26 mars 2024)

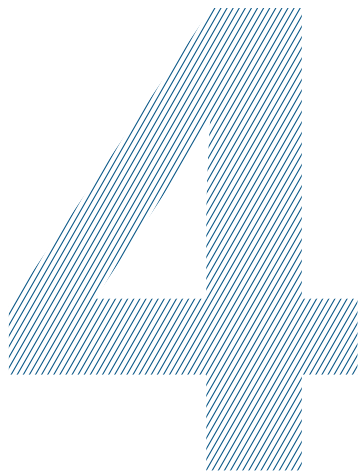
76 Ligji për ndryshime dhe plotësime të kodit zgjedhor, „Gazeta Zyrtare“ nr. 58 më 11 mars, v. 2024

vendit zbatohet nëse numri i zgjedhësve është i barabartë apo më i madh nga numri më i vogël i votuesve me të cilin në zgjedhjet e kaluara është zgjedhur deputeti nga territori i shtetit. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, sipas modelit të Don-tit për llogaritjen e mandateve, deputeti i fundit i NjZ 6 ku dalja ishte më e vogël, u zgjodh me rreth 6.500 vota.⁷⁷ Për zgjedhjet parlamentare në vitin 2020, 6.096 kërkesa të zgjedhjeve në IE 7 u pranuan, kurse 1.439 kërkesa u refuzuan për parregullsi. Numri i zgjedhësve të paraqitur nuk e tejkaloi numrin e votave me të cilat u zgjodh deputeti nga NjZ 6 në vitin 2016. Në pajtim me këto shifra, përbërja parlamentare e zgjedhur në zgjedhjet në vitin 2020 nuk kishte deputetë nga NjZ 7.

Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2024 sërish nuk do të zbatohet votimi në përfaqësitë diplomatike-konsullore dhe zyrat konsullore sepse nuk u paraqitën numër i mjaftueshëm qytetarësh për votim.⁷⁸

77 „S’është e sigurt se vallë do të votojë diaspora” 360 Shkallë, 20 mars 2020, Në dispozicion në: <https://360stepeni.mk/neizvesno-e-dali-ke-glasa-dijasporata/vizita-e-fundit>: 26 mars 2024)

78 Radio Europa e Lirë. (2024, 27 mars), „Gjithsej 2.571 qytetarë jashtë shtetit do të mund të votojnë në zgjedhjet presidenciale.” <https://www.slobodnaevropa.mk/a/32880067.html> (në dispozicion më 29 mars 2024)

4

Pasqyrë e pjesëmarrësve në zgjedhjet parlamentare 2024

4. Pasqyrë e pjesëmarrësve në zgjedhjet parlamentare 2024

Në pajtim me kalendarin e afateve për kryerjen e veprimeve zgjedhore për zbatimin e zgjedhjeve parlamentare të miratuar nga KSHZ-ja, deri në afatin e fundit, më 2 prill 2024, gjithsej 17 subjekte politike i dorëzuan listat e kandidatëve për zgjedhjen e deputetëve. Pas shqyrtimit të fletëparaqitjeve, KSHZ-ja mori vendim për pranimin e 17 fletëparaqitjeve. Që do të thotë se në këto zgjedhje 1.815.350 qytetarë me të drejtë vote do të kenë mundësi të votojnë për 17 subjekte politike, gjegjësisht për 11 parti politike, 5 koalicione dhe një listë të pavarur të grupit të zgjedhësve me 84 lista të kandidatëve, që është gjashtë më shumë krahasuar me 78 listat e kandidatëve të parashtruara për zgjedhjet parlamentare në vitin 2020.

Pasqyrë e listave të kandidatëve për gjashtë njësitë zgjedhore

Numri rendor	Partia/koalicioni	NZ 1	NZ 2	NZ 3	NZ 4	NZ 5	NZ 6
1	Koalicioni i së ardhmes evropiane - LSDM	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Koalicioni Maqedonia Jote – VMRO-DPMNE	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Koalicioni Fronti Evropian - BDI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Koalicioni Vlen	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	E majta - Levica	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Avaja – Mjaft më!	x	x	✓	✓	✓	✓
7	Partia politike Demokratët	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Partia politike E djathta	✓	✓	✓	✓	x	x
9	Partia politike Maqedonia e Bashkuar	✓	✓	✓	✓	✓	x
10	Lëvizja ZNAM (E di) – Për Maqedoninë tonë	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11	Era e Tretë Maqedone - Sovranët	✓	✓	✓	✓	✓	✓
12	Opsioni i reformës së rindërtimit të Maqedonisë – Partia e Punës	✓	x	x	x	✓	x
13	Partia politike Alternativa e re	✓	✓	✓	✓	x	x
14	Partia politike Rodina Maqedoni	✓	✓	✓	✓	✓	✓
15	Partia Jote	✓	✓	✓	✓	x	x
16	Koalicioni Trimërisht për Maqedoninë - GROM	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17	Grup zgjedhësish Gjyla Çeliku	x	x	x	x	x	✓

Në këtë doracak do të prezantohen të gjitha partitë politike, koalicionet, si dhe bartësit e listave të kandidatëve që do të marrin pjesë në zgjedhjet parlamentare. Partitë parlamentare, LSDM me koalicionin, VMRO-DPMNE me koalicionin, BDI me koalicionin, koalicioni „Vlen“ dhe E majta - Levica⁷⁹, do të prezantohen më hollësisht.

Partitë politike, koalicionet dhe bartësit e listave të kandidatëve⁸⁰

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë⁸¹ dhe koalicioni „Për të ardhmen evropiane“

Lidhja socialdemokrate e Maqedonisë deklarohet si parti në të majtë të qendrës, me origjinë ideologjike socialdemokrate. Është themeluar në Kongres, më 21 prill 1991, si pasardhës ligjor i Lidhjes së Komunistëve të Maqedonisë – Partia për transformim demokratik (LKMPD). Po në atë vit, partia e ndryshoi emrin në LSDM dhe ideologjinë nga komuniste në socialdemokrate. Ka marrë pjesë në të gjitha zgjedhjet parlamentare dhe lokale nga pavarësia deri më sot. Në vitin 1992, pas shpërbërjes së Qeverisë së parë të ekspertëve, LSDM, megjithëse nuk e kishte shumicën në Kuvend, fitoi mandatin dhe e formoi Qeverinë e parë politike të Republikës së Maqedonisë. Në periudhën e viteve 1994 - 1998 partia e kishte shumicën në Kuvend, atëbotë kur bashkë me partnerët e saj të koalicionit, në zgjedhjet e vitit 1994, që u bojkotuan nga opozita në rrethin e dytë, fitoi 85 vende deputetësh. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 1998, LSDM e humbi pushtetin duke marrë vetëm 27 vende deputetësh. LSDM është partia më e madhe opozitare deri në vitin 2002, kur i fitoi përsëri zgjedhjet me 60 vende deputetësh së bashku me partnerët e saj të koalicionit dhe mbetet në pushtet deri në zgjedhjet e ardhshme parlamentare në vitin 2006. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2006 koalicioni i LSDM-së fitoi 32 vende deputetësh. Nga atëherë deri në vitin 2016, LSDM është në opozitë, meqë humbi në katër cikle të tjera zgjedhore,

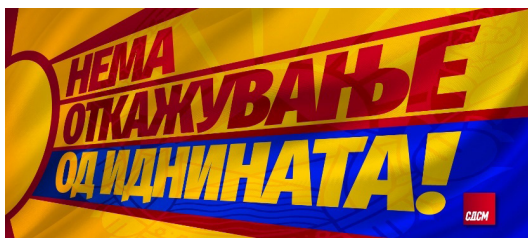
79 Renditja e partive politike të përfaqësuara në Kuvend është sipas numrit të mandateve parlamentare të fituara në zgjedhjet parlamentare të vitit 2020. Renditja e partive dhe koalicioneve të tjera është sipas rendit alfabetik.

80 Logot e partive, biografite dhe fotografite të bartësve të listave të kandidatëve janë marrë nga faqet e internetit të partive përkatëse, institucioneve publike të caktuara dhe nga Fejsbuk profilet zyrtare të kandidatëve.

81 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020 (botim i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për demokraci „Societas Civilis“ – Shkup. Qasur në: https://izbor-naarhiva.mk/dokumentacija/priracnici/Priracnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit: 4 prill 2024)

në 2008, 2011, 2014 dhe 2016. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2008 së bashku me koalicionin fitoi 27 vende deputetësh, ndërsa në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2011, LSDM me koalicionin fitoi 42 vende deputetësh. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2014, LSDM fitoi 27 vende deputetësh, ndërsa koalicioni gjithsej 34 vende deputetësh. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, LSDM dhe koalicioni fituan gjithsej 49 vende deputetësh, që është për dy më pak se VMRO-DPMNE-ja, por arriti të formojë shumicën parlamentare së bashku me BDI-në. Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2020, LSDM dhe koalicioni „Mundemi“ fituan gjithsej 46 mandate dhe arriti ta sigurojë shumicën parlamentare dhe ta formojnë Qeverinë.⁸²

Kryetar i partisë nga pavarësia e shtetit dhe nga transformimi prej LKM-PTD në LSDM në vitin 1991 e deri në vitin 2004 është Branko Cërvenkovski. Tërhiqet nga kjo pozitë për shkak të fitores në zgjedhjet e jashtëzakonshme presidenciale në vitin 2004 dhe bëhet President i shtetit. Në Kongresin e jashtëzakonshëm të LSDM-së, në nëntor të vitit 2004, kryetar u zgjodh Vllado Buçkovski, i cili drejtoi partinë deri në humbjen e pësuar në zgjedhjet e vitit 2006. Pas zgjedhjeve, Buçkovskit iu votua mosbesimi dhe në Kongresin e jashtëzakonshëm, në nëntor të vitit 2006, kryetar i partisë u zgjodh Radmilla Sheqerinska. Në pozitën e kryetarit të LSDM-së, Radmilla Sheqerinska mbeti deri në qershor të vitit 2008, kur paraqiti dorëheqje të parevokueshme për shkak të humbjes në zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Në shtator 2008, në Kongresin e 8-të të partisë, u.d. zgjidhet Zoran Zaev. Në vitin 2009, pas skadimit të mandatit presidencial, në Kongresin e partisë përsëri në krye të LSDM-së kthehet Branko Cërvenkovski. Ai është drejtues i partisë deri në vitin 2013, kur tërhiqet nga pozita, ndërsa në vendin e tij përsëri zgjidhet Zoran Zaev. Në vitin 2021, në zgjedhjet e jashtëzakonshme brendapartiake zgjidhet kryetari aktual i partisë Dimitar Kovačevski.⁸³

Pas zgjedhjeve të fundit lokale në vitin 2021, LSDM e ka pushtetin në 16 prej gjithsej 80 komuna.⁸⁴

Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2024 LSDM e udhëheq koalicionin

82 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2020. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit 4 prill 2024)

83 Dimitar Kovačevski është kryetari i ri i LSDM-së me 37.649 vota të fituara. Qasur në: <https://sds.org.mk/pres-konferencii/38964> (vizita e fundit: 4 prill 2024)

84 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2021. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit 4 prill 2024)

„Për të ardhmen evropiane“, në të cilin janë përfshirë edhe: Partia liberale demokratike, Partia e Re Socialdemokrate, VMRO Partia Popullore, Partia për Lëvizjen e Turqve, Lidhja Demokratike e Vllahëve, Lidhja e Romëve të Maqedonisë, Pala e Aksionit Demokratik të Maqedonisë, Përtëritja Demokratike e Maqedonisë, E djathta, Partia e Pensionistëve, Partia për Prosperitetin Demokratik të Romëve, Partia për progres shoqëror dhe ekonomik dhe Pala Serbe në Maqedoni.

Koalicioni „Për të ardhmen evropiane“ do të garojë me listat e veta të kandidatëve në gjashtë njësi zgjedhore.

Lidhja Socialdemokrate e Maqedonisë

rr. „Bihacka“ nr.8 1000 Shkup

web@sdsd.org.mk

www.sdsd.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të LSDM-së dhe të koalicionit „Për të Ardhmen Evropiane“⁸⁵

NjZ 1 – Dimitar Kovačevski është kryetar i LSDM-së, ish-kryeministër dhe profesor inordinar në Universitetin Kolegji Amerikan Shkup. Diplomoi dhe magjistroi në Fakultetin e Ekonomisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. Studimet e doktoratës i mbaroi në Fakultetin e ekonomisë në Malin e Zi. Kovačevski ka qenë zëvendësministër për financa në vitin 2020. I lindur në vitin 1974 në Kumanovë.

85 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve. Listat e kandidatëve sipas njësisve zgjedhore - prill 2024. Qasur në: Листа на кандидати по политичка партија (sec.mk) (vizita e fundit: 15 prill 2024)

NjZ 2 – Oliver Spasovski është ish-ministër i punëve të brendshme dhe kryeministër në Qeverinë teknike përgjegjëse për zbatimin e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në qershor të vitit 2020. Më parë ka mbajtur katër herë postin e ministrit të brendshëm, nga 11 nëntor 2015 deri më 18 maj 2016, nga 2 shtator 2016 deri më 29 dhjetor 2016, nga 31 maj 2017 deri në pranimin e mandatit për formimin e qeverisë teknike më 3 janar 2020 dhe nga 1 shtator 2020 deri më 29 janar 2024. Spasovski u zgjodh deputet në Kuvend në dy mandate (2006 - 2008 dhe 2011 - 2014). Diplomoi dhe magjistroi në

Fakultetin e Drejtësisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. I lindur në vitin 1976 në Kumanovë.

NjZ3 – Sanja Llukarevska është drejtoreshë e Drejtorisë për të hyra publike dhe është zëvendëskryetare e LSDM-së. Diplomoi në Fakultetin e Drejtësisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. E lindur në vitin 1982 në Shkup.

NjZ 4 – Venko Filipçe është ish-ministër i shëndetësisë. Para marrjes së postit ishte këshilltar për shëndetësi i kryeministrit të Qeverisë së Zoran Zaevit dhe docent në Fakultetin e Medicinës në Shkup. Filipçe është edhe sekretar i Shoqatës së neurokirurgëve të Maqedonisë dhe është anëtar i komitetit ekzekutiv të Shoqatës së neurokirurgëve të Evropës Juglindore. Diplomoi, magjistroi dhe doktoroi në Fakultetin e Medicinës në Shkup. I lindur në vitin 1977 në Shkup.

NjZ 5 - Jovan Mitrevski është kryetar i Kuvendit, ish-koordinator i grupit parlamentar të LSDM-së dhe e ushtron mandatin e dytë si deputet. Më parë ka qenë deputet në periudhën prej vitit 2016 deri në vitin 2020. Diplomoi në Fakultetin e ekonomisë pranë Universitetit „Sh. Klimenti i Ohrit“ në Manastir. I lindur në vitin 1980 në Strugë.

NjZ 6 - Sllavjanka Petrovska është ministre e mbrojtjes. Në periudhën nga viti 2020 deri në marrjen e postit ministre e mbrojtjes është deputete. Në periudhën nga muaji janar deri në muajin korrik të vitit 2020, Petrovska ka qenë zëvendësministër plotësues i punëve të brendshme në Qeverinë teknike përgjegjëse për zbatimin e zgjedhjeve të parakohshme parlamentare në korrik të vitit 2020. Diplomoi në Fakultetin e drejtësisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. E lindur në vitin 1982 në Shkup.

VMRO-DPMNE dhe koalicioni “Maqedonia Jote”

VMRO-DPMNE është parti që deklarohet si parti popullore në të djathtë të qendrës, me origjinë ideologjike demokristiane. Nga pavarësia deri më sot, VMRO-DPMNE-ja është një nga dy partitë më të mëdha në vend. Ka marrë pjesë pothuajse në të gjitha zgjedhjet parlamentare dhe lokale, me përjashtim të zgjedhjeve parlamentare në vitin 1994 kur e bojkotoi rrethin e dytë. Në zgjedhjet e treta parlamentare të vitit 1998 me 49 mandate të fituara në koalicion me Alternativën demokratike, e cila fitoi 13 deputetë, dhe PPDSH-PDP (më vonë PDSH) me 11, dhe disa parti të vogla, VM-

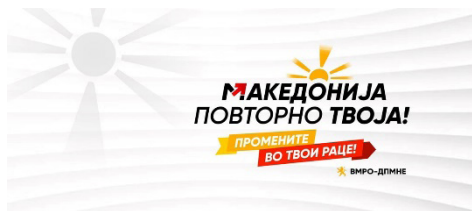
RO-DPMNE për herë të parë formon qeverinë. VMRO-DPMNE mbeti në pushtet deri në vitin 2002, por gjatë kohës së konfliktit nga muaji maj deri në muajin nëntor të vitit 2001 u formua Qeveria e koalicionit të gjerë, e cila përfshiu edhe ministrat e LSDM-së dhe LDP-së. Në vitin 2002 VMRO-DPMNE bashkë me partnerët e koalicionit fitoi 33 mandate deputetësh, i humbi zgjedhjet dhe funksionoi si opozitë deri në vitin 2006. Në vitin 2006 bashkë me koalicionin „Për një Maqedoni më të mirë“ i fitoi përsëri zgjedhjet parlamentare duke marrë gjithsej 45 vende deputetësh dhe e formoi qeverinë. Prej atëherë, VMRO-DPMNE ka fituar në katër cikle zgjedhore radhazi, në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në 2008, 2011, 2014 dhe 2016. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2008 së bashku me koalicionin „Për një Maqedoni më të mirë“ fitoi një numër rekord prej 63 vende deputetësh. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2011 së bashku me koalicionin kjo parti fitoi gjithsej 56 vende deputetësh. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2014, VMRO-DPMNE në Kuvend kishte 52 deputetë, ndërsa bashkë me partnerët e koalicionit kishin 61 deputetë nga gjithsej 123 vende në Kuvend. Në zgjedhjet e parakohshme parlamentare në vitin 2016, VMRO-DPMNE fitoi 51 mandate deputetësh. Edhe përkundër faktit se VMRO-DPMNE fitoi numër më të madh deputetësh, në ç’mënyrë kryetari i partisë, Nikolla Gruevski, e mori mandatin nga Presidenti i shtetit, Ivanov, për të formuar qeverinë, megjithatë, partia nuk arriti ta mbledhë shumicën e nevojshme prej 61 deputetë në afatin e caktuar, kështu që nuk arriti ta formojë qeverinë. Mandati për formimin e Qeverisë pastaj iu besua kryetarit të LSDM-së, Zoran Zaev, si parti që në zgjedhjet fitoi 49 vende deputetësh. Qeveria e Zoran Zaevit u votua në maj 2017, me 62 vota „Pro“.⁸⁶

86 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020 (botim i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për demokraci „Societas Civilis“ – Shkup. Qasur në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/prirachnici/Prirachnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit 3 prill 2024)

Në zgjedhjet e fundit parlamentare në vitin 2020, VMRO-DPMNE fitoi 44 vende deputetësh, që është për dy mandate më pak nga LSDM dhe koalicioni „Mundemi“ të cilët fituan 46 mandate dhe arritën të sigurojnë shumicën parlamentare dhe të formojnë Qeverinë.⁸⁷

Në zgjedhjet e fundit lokale në vitin 2021 kandidatët e VMRO-DPMNE-së fituan 42 mandate kryetarësh komunash, nga gjithsej 80 komuna dhe Qytetin e Shkupit.⁸⁸ Krahasuar me zgjedhjet e mëparshme lokale të vitit 2017 kur VMRO-DPMNE fitoi vetëm 5 mandate kryetarësh komunash, kështu që partia ka shënuar rritje për 37 vende të kryetarëve të komunave.

Që nga themelimi deri në vitin 2003 kryetar i VMRO-DPMNE-së ishte Lubčo Georgievski. Në Kongresin e partisë në maj të vitit 2003 Georgievski paraqet dorëheqjen, ndërsa në vendin e tij zgjidhet Nikolla Gruevski. Gruevski e udhëheq partinë deri në dhjetor të vitit 2017, kur paraqet dorëheqjen nga funksioni, e cila pranohet nga Komiteti qendror. Në Kongresin e 16-të të jashtëzakonshëm, të mbajtur në dhjetor të vitit 2017, kryetar i partisë u zgjodh Hristian Mickovski.⁸⁹ Në vitin 2021 u mbajt Kongresi i 17-të, ku u rizgjidh kryetari aktual i partisë, Hristian Mickovski.⁹⁰

Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2024 VMRO-DPMNE e udhëheq koalicionin „Maqedonia Jote“ në të cilin hyjnë edhe: Partia socialiste e Maqedonisë, Partia Demokratike e Serbëve në Maqedoni, Lidhja Demokratike, Aksioni Maqedonas, Lëvizja e Bashkimit Kombëtar të Turqve,

Pala Progresive Serbe në Maqedoni, Partia Popullore e Boshnjakëve, Forcat Demokratike të Romëve, Partia e Demokratëve të Bashkuar të Maqedonisë, Partia e Vllahëve të Maqedonisë, ZËRI për Maqedoninë, Partia e Re Liberale, Unioni Socialdemokrat, Romët e Bashkuar të Maqedonisë, Partia Demokratike e Romëve, Partia Bujqësore e Punëtorëve të Maqedonisë, Partia e Bashkuar për Barazinë e Romëve, Dinjiteti, Bashkimi i Përhershëm Radikal Maqedonas, Të Bashkuar për Maqedoninë, Koncepti Maqedonas.

87 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2020. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 3 prill 2024)

88 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2021. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 3 prill 2024)

89 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020 (botim i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për demokraci „Societas Civilis“ – Shkup. Qasur në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/prirachnici/Prirachnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit: 4 prill 2024)

90 Me 489 vota „pro“ dhe 3 fletvotime të pavlefshme, Mickovski rizgjidhet kryetar i VMRO-DPMNE-së, 360 shkallë, 12 dhjetor 2021. Qasur në: <https://360stepeni.mk/so-489-glasa-za-i-3-nevazhechki-livchina-mitskoski-reizbranzalider-na-vmro-dpmne/> (vizita e fundit: 4 prill 2024)

Për këto zgjedhje, koalicioni „Maqedonia Jote“ i udhëhequr nga VMRO-DPMNE do të garojë me listat e veta të kandidatëve në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

VMRO-DPMNE

Sheshi VMRO nr. 1 1000 Shkup

contact@vmro-dpmne.org.mk

www.vmro-dpmne.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të VMRO-DPMNE-së dhe të koalicionit „Maqedonia Jote“

NjZ 1 – Hristian Mickovski është kryetar i VMRO-DPMNE-së dhe profesor ordinar në Fakultetin e makinerisë në Shkup. Në periudhën 2015-2017 ka qenë këshilltar për energjetikë të kryeministrave Nikolla Gruevski dhe Emill Dimitriev, ndërsa në periudhën 2016-2017 ka qenë drejtor gjeneral i ShA „Elektranat e Maqedonisë“. Në vitin 2017 u zgjodh lider i VMRO-DPMNE-së, ndërsa në vitin 2021 përsëri u rizgjodh në këtë pozitë. Magjistroi dhe doktoroi në Fakultetin e makinerisë në Shkup. I lindur në vitin 1977 në Shkup.

NjZ 2 – Vllado Misajlovski është nënkryetar i VMRO-DPMNE-së dhe deputet aktual në Kuvend. Diplomoi në Fakultetin e shkencave politike dhe marrëdhënieve ndërkombëtare pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup, në drejtimin diplomaci dhe politikë ndërkombëtare, ku i mbaroi studimet e magjistraturës. Misajlovski ishte ministër i transportit dhe lidhjeve nga 13 maj 2015 deri në 1 qershor 2017. Më parë ka kryer shumë funksione tjera të ndryshme. I lindur në vitin 1985 në Shkup.

NjZ 3 – Dragan Kovački është deputet në përbërjen e fundit të Kuvendit, ka gradë ushtarake dhe është kolonel në Armatë. Ka qenë komandant i brigadës së parë të mekanizuar të këmbësorisë, shef i seksionit për operacione dhe gatishmëri luftarake në brigadën e parë të mekanizuar të këmbësorisë. Kovački ka qenë udhëheqës Sektorit (Shërbimi i sigurisë dhe informimit ushtarak në Ministrinë e mbrojtjes). Ka qenë shef i njësisë së kundërzbulimit në shërbimin ushtarak të sigurisë dhe informimit. I lindur në vitin 1977 në Dellçevë.

NjZ 4 – Aleksandar Nikollovski është nënkryetar i VMRO-DPMNE-së dhe deputet. Nikollovski është politikolog i diplomuar në Fakultetin e Drejtësisë „Justiniani i Parë“ në Shkup. Nikollovski është anëtar shumëvjeçar i VMRO-DPMNE-së dhe deputet në disa mandate. Nikollovski nga viti 2009 deri në vitin 2017 ka qenë anëtar i Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës, në këtë pozitë emërohet përsëri në vitin 2021. Në vitin 2022 zgjidhet Zëvendëskryetar i grupit të Partisë Popullore Evropiane në Asamblenë Parlamentare të Këshillit të Evropës. I lindur në vitin 1984 në Ohër.

NjZ 5 – Gjorgjia Sajkoski është deputet në Kuvend, sekretar i përgjithshëm i VMRO-DPMNE-së dhe doktor i shkencave të historisë. Sajkovski ka kryer disa funksione, siç janë: kryetar i Këshillit të Komunës së Kërçovës (2009 - 2013), zëvendësministër në ministrinë e vetëqeverisjes lokale, anëtar i Komisionit për vetëqeverisje lokale (2010 - 2014), kryetar i KK - VMRO-DPMNE Kërçovë (2010 - 2020) dhe drejtor i NP Studentçica. I lindur në vitin 1972 në Kërçovë.

NjZ 6 - Dafina Stojanoska është deputete aktuale në Kuvend dhe anëtare e Komitetit ekzekutiv të partisë. Ajo e ushtrroi funksionin e deputetes edhe në dy mandatet e mëparshme (2016 - 2020 dhe 2014 - 2016). Stojanoska është stomatologe e diplomuar dhe ka punuar si stomatologe amë në Gostivar, në periudhën 2001 - 2008. Në periudhën 2008 - 2016 ishte e punësuar në Fondin e sigurimit shëndetësor në Gostivar. E lindur në vitin 1974 në Gostivar.

Bashkimi Demokratik për Integrim⁹¹ dhe koalicioni „Fronti evropian“

Bashkimi Demokratik për Integrim doli nga anëtarët e ish-Ushtrisë Çlirimtare Kombëtare (UÇK), e cila e filloi konfliktin e armatosur në vitin 2001. Ideologjikisht, BDI deklarohet si parti e qendrës së majtë që angazhohet për më shumë të drejta për shqiptarët dhe për zbatimin e Marrëveshjes kornizë të Ohrit. Partia u formua në vitin 2002 dhe për herë të parë garoi në zgjedhjet parlamentare vitin e njëjtë ku fitoi numrin më të madh të votave në mesin e trupit votues etnik shqiptar, me ç'rast siguroi gjithsej 16 vende deputetësh dhe u bë pjesë e Qeverisë të udhëhequr nga LSDM. BDI ishte pjesë e Qeverisë prej 2002 deri në 2006, me ç'rast u prezantua me numrin më të madh të ministrave të një partie shqiptare deri më tani. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2006 BDI fitoi përsëri numrin më të madh të votave në mesin e trupit votues etnik shqiptar (12,2 %) dhe 17 vende deputetësh, por pas negociatave të pasuksesshme me VMRO-DPMNE nuk u përfshi në koalicionin e atëhershëm qeveritar. Si rezultat i kësaj gjëje, BDI e bojkotoi punën e Kuvendit për një periudhë më të gjatë, prej vitit 2006 deri në vitin 2008, kur u shpallën zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Në zgjedhjet parlamentare të vitit 2008 BDI fitoi 12,8 % të votave dhe 18 vende deputetësh, dhe si partia më e madhe politike që përfaqësonte shqiptarët etnikë hyri në Qeverinë bashku me Nikolla Gruevskin. Në zgjedhjet e ardhme parlamentare në vitin 2011, BDI është përsëri partia e tretë më e madhe në vend, duke fituar 14 vende deputetësh. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2014 BDI fitoi 19 vende deputetësh dhe formoi Qeverinë së bashku me VMRO-DPMNE-në.

Në zgjedhjet e kaluara parlamentare të mbajtura në vitin 2020, BDI shënoi rritje të rezultatit duke fituar 15 deputetë, që është për 5 deputetë më shumë krahasuar me zgjedhjet parlamentare të vitit 2016.⁹² Nëpërmjet koalicionimit me LSDM-në, BDI është përsëri pjesë e Qeverisë. Nga themelimi i saj deri më sot kryetar i partisë është Ali Ahmeti.

Në nivel lokal pas zgjedhjeve të fundit lokale në vitin 2021, BDI ka 11 kryetarë komu-

91 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020 (botim i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për demokraci „Societas Civilis“ – Shkup. Qasur në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/prirachnici/Prirachnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit: 4 prill 2024)

92 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2020. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

nash nga gjithsej 80 komuna dhe Qytetin e Shkupit, ndërsa në zgjedhjet lokale në vitin 2017 kishin 10 kryetarë komunash.⁹³

Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2024 BDI e udhëheq koalicionin „Fronti evropian“, në të cilin janë përfshirë edhe: Partia Demokratike e Shqiptarëve, Partia Demokratike Evropiane, Lëvizja Popullore, Aleanca për Shqiptarët (Ziadin Sela)⁹⁴, Lëvizja e Turqve të Maqedonisë për Drejtësi dhe Demokraci, Partia Demokratik e Turqve dhe Unioni i Romëve.

Në këto zgjedhje, koalicioni „Fronti evropian“ i udhëhequr nga BDI do të garojë me listat e veta të kandidatëve në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Bashkimi Demokratik për Integrim

rr. „Reçicë e Vogël“ 1200 Tetovë

press@bdi.mk

bdi.mk

93 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2021. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 3 prill 2024)

94 Krahu i Aleancës për Shqiptarët i udhëhequr nga Ziadin Sela mori vendim që në zgjedhjet e ardhme t'i bashkohet „Frontit evropian“ të udhëhequr nga BDI. Pas vendimit të fundit të miratuar në Gjykatën themelore në Tetovë, Sela i mori vullat e Aleancës për Shqiptarët, me çka edhe zyrtarisht është kryetar i AA-së. „Ziadin Sela i mori vullat e Aleancës për Shqiptarët nga vendimi gjyqësor, Taravari paralajmëron ankesë“, 360 shkallë, 2 prill. Qasur në: <https://360stepeni.mk/zijadin-sela-sudski-gi-dobi-pechatite-na-alijansa-za-albantsite-taravari-najavuva-zhalba/> (vizita e fundit: 16 prill 2024)

Bartësit e listave të kandidatëve të koalicionit „Fronti Evropian“

NjZ 1 – Blerim Bexheti është jurist dhe avokat. Nga viti 2006 deri në vitin 2009 ka qenë deputet. Në periudhën 2009-2011 ka qenë kryetar i Komunës së Sarajit. Prej periudhës 28 korrik 2011 deri në 19 qershor 2014 ka qenë Ministër i drejtësisë. Bexheti është kryetar aktual i Komunës së Sarajit pasi fitoi në zgjedhjet e vitit 2021.

NjZ 2 – Sadulla Duraku lindi në vitin 1960 në Lipkovë, rrethi i Kumanovës. Diplomoi në Fakultetin e makinerisë në Prishtinë. Në vitin 2004 u emërua Ministër në Ministrinë e bujqësisë, pylltarisë dhe ekonomisë së ujërave dhe atë funksion e ushtroi deri në vitin 2006. Në vitin 2006 është deputet në Kuvend i grupit parlamentar të BDI-së. Ka qenë kryetar i Komunës së Lipkovës në periudhën 2009-2017. Në vitin 2017 u emërua ministër i ambientit jetësor dhe planifikimit hapësinor, ndërsa në vitin 2019 Zv/kryeministër për zbatimin e Marrëveshjes kornizë dhe për sistem politik. Në funksion mbetet deri në vitin 2020.

NjZ 3 – Sulejman Baki lindi në Shkup në vitin 1975. Studimet deridiplomike dhe të magjistraturës i mbaroi në Universitetin në Bursë - Ulludag, ndërsa doktoroi në Institutin e historisë kombëtare pranë UKIM në fushën e historisë osmane. Nga viti 2011 është profesor në Universitetin Shtetëror të Tetovës, i cili udhëheq me Katedrën e gjuhës dhe letërsisë turke. Ai është përfaqësues i Lëvizjes së turqve të Maqedonisë për drejtësi dhe demokraci.

NjZ 4 – Enver Hysein lindi në vitin 1971 në fshatin Topollnicë, Radovish. Ai është profesor i diplomuar për mësimin klasor në Universitetin Goce Dellçev në Shtip, ndërsa ka magjistruar në shkencat juridike në Universitetin ndërkombëtar - Strugë. Nga viti 2008 deri në vitin 2012 është nënkryetar i Partisë Demokratike të Turqve në Maqedoni. Nga viti 2014 deri në vitin 2017 është sekretar shtetëror në Ministrinë e punës dhe politikës sociale, ndërsa nga viti 2018 deri në vitin 2020 e ushtroi detyrën sekretar shtetëror në MASH. Momentalisht e ushtron detyrën e Zv/ministrit të punës dhe politikës sociale.

NjZ 5 – Ziadin Sela është kryetar i Aleancës për Shqiptarët.⁹⁵ Deputet në Kuvend u zgjodh në zgjedhjet në vitin 2020 dhe më parë në vitin 2016. Funkcionin e deputetit e ka ushtruar edhe në periudhën 2011 - 2013, para se të zgjidhet kryetar i Komunës së Strugës (2013-2016). Diplomoi në Fakultetin e Medicinës në Universitetin e Tiranës. I lindur në vitin 1972 në Strugë.

NjZ 6 – Ali Ahmeti është deputet në Kuvend nga viti 2002 dhe është lider i BDI-së. Ai është lider i partisë që nga themelimi i saj në vitin 2002. Në konfliktin e vitit 2001 ishte komandant suprem dhe lider politik i Ushtrisë çlirimtare kombëtare (UÇK). Në vitin 1983 diplomoi në filozofi në Universitetin e Prishtinës, Kosovë. I lindur në vitin 1959 në f. Zajas, rrethi i Kërçovës. Ahmeti është bartës i listës së kandidatëve në NjZ 6 për të tetën herë.

95 „Sela: Gjykata vendosi, unë jam kryetar i AA-së, ndërsa vula e partisë janë anëtarët e saj”, mkd.mk, 03 prill 2024. Qasur në: <https://mkd.mk/sela-sudot-presudi-jas-sum-pretsedatel-na-aa-a-pechat-na-partijata-se-chlenovite/> (vizita e fundit: 22 prill 2024)

Коалиција „Вреди“

Në koalicionin „Vlen“ janë përfshirë partitë politike: Alternativa, Lëvizja Besa, Aleanca për Shqiptarët (Arben Taravari) dhe Lëvizja Demokratike.

Alternativa është parti politike, e cila në spektrin ideologjik përcaktohet si subjekt i qendrës së djathtë. Partia është formuar në vitin 2019. Kuvendi qendror e emëron Afrim Gashin si kryetarin e saj të parë. Partia rrjedh nga anëtarët e mëparshëm të lëvizjes Besa, të cilët e formuan partinë pas rezultateve të dobëta në zgjedhjet lokale në vitin 2017. Programi politik mbështetet në katër shtylla kryesore: Zhvillimi, Integrimi, Dialogu i hapur dhe Drejtësia.

Lëvizja Besa është parti politike e themeluar në vitin 2014. Kryetar i partisë është Bilall Kasami. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016 „Besa“ fitoi pesë deputetë, me çka u bë partia e dytë më e madhe shqiptare në Kuvend.⁹⁶ Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2020, partia mori pjesë në koalicion të udhëhequr nga LSDM dhe fitoi 4 mandate deputetësh.

Aleanca për Shqiptarët është parti politike e cila doli nga Lëvizja për reforma në PDSH, ndërsa si parti politike është regjistruar pak përpara zgjedhjeve lokale në vitin 2017 me emrin „Aleanca e Shqiptarëve“ që u kontestua nga udhëheqësia e Unitetit dhe PDK-së. Në zgjedhjet e kaluara parlamentare të vitit 2020, partia ishte në koalicion me partinë Alternativa. Në këto zgjedhje koalicioni fitoi 12 vende deputetësh. Para zgjedhjeve në vitin 2024 ndodhi ndarja e kësaj partie në dy krahë, njëri krah i udhëhequr nga Ziadin Sela, ndërsa krahun tjetër i udhëhequr nga Arben Taravari. Pas përcarjes, Arben Taravari dhe partitë opozitare të shqiptarëve konfirmuan koalicionin dhe firmosën deklaratën për bashkimin opozitar shqiptar në zgjedhjet e ardhshme. Taravari është edhe kandidat presidencial i koalicionit „Vlen“.⁹⁷

Lëvizja demokratike është parti politike e formuar nga mbështetësit e Izet Mexhinit të ashtuquajturit „Grupi i zjarrit“ nga BDI. Për shkak të mosmarrëveshjeve të brendshme dhe revoltit ndaj partisë, Lëvizja demokratike u shkëput dhe filloi të

96 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2020. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit : 5 prill 2024)

97 „Ziadin Sela me vendim gjyqësor mori vullat e Aleancës për Shqiptarët, Taravari paralajmëron ankesë“, 360 shkallë, 2 prill. Qasur në: <https://360stepeni.mk/zijadin-sela-sudski-gi-dobi-pechatite-na-alijansa-za-albantsite-taravari-najavuva-zhalba/> (vizita e fundit: 16 prill 2024)

veprojë në mënyrë të pavarur nga viti 2023.⁹⁸ Respektimi i të drejtave të njeriut, sundimi i ligjit, avancimi i të drejtave dhe të statusit të shqiptarëve dhe arritja e mirëqenies ekonomike janë vetëm disa nga vlerat themelore për të cilat angazhohet Lëvizja demokratike.

Në këto zgjedhje, koalicioni „Vlen“ do të garojë me listat e veta të kandidatëve në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Koalicioni „Vlen“

vlen.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të koalicionit „Vlen“

Njz 1 – Izet Mexhiti është lider i Lëvizjes demokratike dhe deputet në Kuvend. I lindur në vitin 1977 në Shkup. Diplomoi në Fakultetin e ekonomisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“. Në periudhën 2001-2003 ka qenë profesor i lëndës së ekonomisë në shkollën e mesme „Arseni Jovkov“. Nga 2005 deri në 2017 Mexhiti ishte kryetar i komunës së Çairit, ndërsa në vitin 2019 bëhet kryetar i nëndegës partiake të BDI-së në këtë komunë. Në vitin 2023 nga fraksioni „Grupi i zjarrit“ në BDI, Mexhiti themelon partinë e re – Lëvizja Demokratike.

Njz 2 – Afrim Gashi është lider i Alternativës dhe deputet në përbërjen e fundit të Kuvendit (2020-2024). Ai e ka ushtruar funksionin e deputetit edhe në mandatin e mëparshëm (2016 - 2020). Në vitin 2011 e themeloi revistën „Shenja“ dhe deri në vitin 2014 ishte kryeredaktor i saj. Nga viti 2014 është aktiv edhe në politikë, duke e themeluar Lëvizjen Besa, ku një kohë e ushtroi funksionin e sekretarit të përgjithshëm. Në kuvendin qendror pas shkëputjes nga Lëvizja Besa, Gashi u zgjodh kryetar i parë i partisë së re Alternativa. Diplomoi në Fakultetin e Drejtësisë pranë Universitetit të Tetovës. I lindur në vitin 1977 në Shkup.

98 „Të zjarrtët“ u bënë Lëvizje demokratike, DW, 2 gusht 2023. Qasur në: „Огнените“ станаа Демократско движење – DW – 2.08.2023 (vizita e fundit 15 prill).

Njz 3 – Shener Bilalli është profesor në Fakultetin për komunikime pranë Universitetit Ndërkombëtar të Ballkanit. Në periudhën prej 2013-2017 ka qenë docent, ndërsa prej vitit 2017 është profesor në të njëjtin fakultet. Në vitin 2023 i bashkëngjitet Lëvizjes Besa. Doktoroi në Institutin e historisë kombëtare pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup.

Njz 4 – Mendurim Zekmani është bartës i listës në njësinë zgjedhore 4. Ka studiuar në fakultetin për siguri pranë Universitetit FON në Shkup.⁹⁹

Njz 5 – Salim Sulejmani është ish- Myfti dhe magjistër në teologji dhe filozofi islame. Studioi dhe magjistroi në Jordan, ndërsa 12 vjet ka qenë në krye të Myftinisë së Bashkësisë Fetare Islame në Strugë, ku ka dhënë kontribut në zhvillimin e jetës fetare, duke punuar në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe shpirtërore.

99 Për bartësin e listës së kandidatëve të koalicionit „Vlen“ për Njz4 nuk është mundur të gjendet foto e përshtatshme dhe më shumë të dhëna biografike nga ato që janë përmendur.

NjZ 6 – Bilall Kasami është lider i Lëvizjes Besa nga formimi i saj në vitin 2014. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016 u zgjodh deputet në Kuvend, funksionin të cilin e ushtroi deri në vitin 2017 kur paraqiti dorëheqje për t'u kandiduar në zgjedhjet lokale. Në zgjedhjet e parakohshme në vitin 2020 zgjidhet përsëri deputet, ndërsa funksionin e ushtroi deri në vitin 2021, kur u bë Kryetar i Komunës së Tetovës. Doktoroi në Fakultetin e ekonomisë pranë

Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. I lindur në vitin 1975 në Tetovë.

Partia politike E majta- Levica ¹⁰⁰

Partia politike „Levica” është themeluar në fund të vitit 2015. Partia ka ideologji të theksuar majtiste dhe angazhohet për vlerat majtiste, ndër të cilat antikapitalizmin, antinacionalizmin, antimilitarizmin dhe antiklerikalizmin dhe antikonservatizmin. Partia përqendrohet në të drejtat e punëtorëve dhe të drejtat themelore të njeriut, ndërsa si parti angazhohet, para së gjithash, për të varfrit, të paprivilegjuarit, të marginalizuarit, të privuarit nga të drejtat. Në zgjedhjet e vitit 2016 partia garoi vetë duke marrë 12 120 vota (1,02 %), në zgjedhjet lokale në vitin 2017 partia arriti të marrë gjithsej tre vende këshilltarësh, ndër të cilët një në Këshillin e Qytetit të Shkupit, dhe nga një vend këshilltari në komunat Karposh dhe Rosoman, ndërsa në zgjedhjet e fundit lokale në vitin 2021 partia fitoi këshilltarë në tetë komuna.¹⁰¹ Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2020 „Levica” fitoi dy mandate.¹⁰²

Nisma për formimin e „Levicës” ka rrjedhur nga anëtarët e Lëvizjes për drejtësi sociale „Lenka”, anëtarët e lëvizjes majtiste „Solidariteti”, anëtarët e Partisë komuniste të Maqedonisë, sindikalistët, aktivistët dhe individët majtistë. Deri në vitin 2019 Levica ka pasur kryesi kolektive, Presidium, i përbërë nga shtatë anëtarë me mandat imperativ. Në mbledhjen e rregullt të Plenumit të partisë politike Levica miratohet statuti i ri partiak me të cilin është bërë ndryshim në strukturën organizative, ku përveç organeve themelore udhëheqëse Plenumi, Komiteti qendror, Presidiumi dhe Tribunati, vendoset edhe pozita e kryetarit me mandat katërvjeçar. Kryetari i tanishëm i „Levicës” është Dimitar Apasiev.

„Levica” i paraqiti listat e veta të kandidatëve në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Partia politike „Levica”

rr. „Miroslav Kërlezha” nr. 20, hyrja 1, kati 3, lokali nr.12

1000 Shkup

contact@levica.mk

www.levica.mk

100 Doracak për zgjedhjet parlamentare në Republikën e Maqedonisë së Veriut 2020 (botim i dytë i plotësuar), Fondacioni Konrad Adenauer dhe Instituti për demokraci „Societas Civilis” – Shkup. Qasur në: https://izbornaarhiva.mk/dokumentacija/prirachnici/Prirachnik_za_parlamentarni_izbori_2020_ALB.pdf (vizita e fundit: 15 prill 2024)

101 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2021. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

102 Komisioni shtetëror i zgjedhjeve, Zgjedhjet 2020. Qasur në: <https://izbornaarhiva.mk/> (vizita e fundit: 5 prill 2024)

Bartësit e listave të kandidatëve të „Levica-s“

NjZ 1 – Dimitar Apasiev është kryetar i Levicës, deputet në Kuvend në përbërjen e fundit (2020 - 2024) dhe profesor inordinar në Fakultetin e drejtësisë pranë Universitetit „Goce Dellçev“ - Shtip. Ai është një kohë të gjatë aktivist i Lëvizjes për drejtësi sociale „Lenka“, ka marrë pjesë në shumë simpoziume shkencore vendore dhe ndërkombëtare dhe është autor i disa librave në fushën e drejtësisë dhe të monografive, si dhe mbi 50 artikujve dhe punimeve profesionale. Diplomoi, magjistroi dhe doktoroi në fakultetin e Drejtësisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“ në Shkup. I lindur në vitin 1983 në Veles.

NjZ 2 – Amar Mecinoviq është politolog, aktivist, kolumnist. Nga viti 2021 emërohet zëdhënës i partisë dhe nga viti 2022 zgjidhet këshilltar në Këshillin e Qytetit të Shkupit. I lindur në vitin 1996 në Shkup.

NjZ 3 – Borisllav Kërmov është historiani arti. Ka studiuar historinë e artit dhe arkeologjinë. Ka punuar profesionalisht, si kritik arti dhe teoricien si dhe punonjës ndërtimi. Prej vitit 2020 është zgjedhur deputet në Kuvend. I lindur në vitin 1981 në Shtip.

NjZ 4 – Sashko Jançev është jurist i diplomuar dhe magjistër për drejtësi penale në Fakultetin e Drejtësisë pranë Universitetit „Sh. Kirili dhe Metodi“, anëtar i KQ-së dhe këshilltar i „Levicës“ në Komunën e Gjevgjelisë. Luftëtar shumëvjeçar i mbrojtjes së ambientit jetësor me fokus në jugun e shtetit dhe luftën për Kozhuvin për ta bërë park nacional.

NjZ 5 – Jovana Mojsovska është sekretare e përgjithshme e „Levicës“. Diplomoi në Fakultetin për siguri dhe kontroll financiar. Është themeluese dhe anëtare e shumë iniciativave për mbrojtjen e kafshëve dhe mbrojtjen e ambientit jetësor. E lindur në vitin 1992 në Strugë.

NjZ 6 – Igor Dimeski është udhëheqës i Sektorit për energjetikë dhe këshilltar i Levicës në Komunën Qendër.

Avaja – Mjaft më!

Partia politike **Avaja**, në përkthim: Po vijmë, është partia më e re në skenën politike maqedonase, e formuar në vitin 2024. Partisë i paraprin Lëvizja qytetare AVAJA që filloi të funksionojë gjatë vitit 2019, e udhëhequr nga tre organizata: Instituti për hulumtim dhe analizë të politikave Romolitiko, Shoqata e qytetarëve – Romaverzitas dhe Shoqata për forcimin dhe organizimin e komunitetit rom “Romano Avazi”. Për herë të parë kryetar i partisë është zgjedhur Akif Kariman. Në zgjedhjet parlamentare „Avaja” me sloganin „Mjaft më” do të garojë e pavarur në katër njësi zgjedhore, NjZ 3, NjZ 4, NjZ 5, NjZ 6.

Avaja

rr. Franjo Klluz 6/14
1000 Shkup
www.avaja.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Avaja-s

NjZ 3 - Idris Zejnelov

NjZ 4 - Qemal Sulejmanov

NjZ 5 - Remzi Medik

NjZ 6 - Deniz Ismaili

Partia politike Demokratët

Demokratët — parti politike maqedone e themeluar në vitin 2018, ndërsa në Kuvendin themelues për kryetar të partisë është zgjedhur Jorgo Ognenovski. Partia angazhohet për vlera demokratike dhe respektim të të drejtave themelore të njeriut, ndër të cilat edhe votimi dhe deklarimi në zgjedhje ose referendum, dhe respektimi i vullnetit të qytetarëve. Demokratët me listat e veta të kandidatëve do të garojnë në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Partia politike Demokratët

rr. Boris Trajkovski 24-1/2
1000 Shkup
www.demokrati.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Demokratëve

NjZ 1 – Jorgo Ognenovski

NjZ 2 - Dimitar Spasov

NjZ 3 – Violeta Spasova

NjZ 4 – Gabriella Todorovska

NjZ 5 – Gjorgji Veljanov

NjZ 6 – Hirmet Eljezi

Partia politike E djathta

Partia është themeluar në vitin 2022 , ndërsa kryetar i saj i parë është zgjedhur Lupço Palevski - Pallço. E djathta paraqitet si rezultat i shoqërimit të më shumë shoqatave të qytetarëve. Ushtrues i detyrës së kryetarit momentalisht është Toni Aleksovski.¹⁰³ Partia E djathta në zgjedhjet parlamentare garon me lista kandidatësh në të gjitha njësitë zgjedhore, me përjashtim të NjZ 5 dhe NjZ 6.

Partia politike E djathta

rr. Dimo Haxhi Dimov 8

1000 Shkup

www.desna.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve E djathta

NjZ 1 – Toni Aleksovski

NjZ 2 – Angjela Mitkovska

NjZ 3 – Zorica Cvetkovska

NjZ 4 – Gjosh Bojaxhiev

¹⁰³ Toni Aleksovski është emëruar U.D. Kryetar i partisë pas rastit me kidnapimin dhe vrasjet e Vanja Gjorçevskës dhe Pançe Zhezhovskit për çka i dyshuar i parë është kryetari i mëparshëm i partisë E djathta, Lupço Palevski – Pallço, i cili momentalisht pret ekstradim nga Republika e Turqisë.

Partia politike Maqedonia e Bashkuar

Maqedonia e Bashkuar është parti politike e themeluar në vitin 2002 me emrin „Lëvizja popullore për Maqedoninë“. Në vitin 2018 Komiteti qendror i partisë vendos ta ndryshojë emrin në „Maqedonia e Bashkuar“ si dhe ndryshimin e tërësisëm të politikave të partisë lidhur me procesin eurointegruar. Partia vepron me skepticizëm të hapur euroatlantik, ndërsa në pajtim me Statusin e saj, angazhohet për anëtarësim në Bashkimin ekonomik euroaziatik dhe partneritetin strategjik me Rusinë. Bashkëthemelues i saj dhe kryetar është Janko Baçev. Partia Maqedonia e Bashkuar në zgjedhjet parlamentare garon me lista kandidatësh në NjZ 1, NjZ 2, NjZ 3, NjZ 4 dhe NjZ 5.

Maqedonia e Bashkuar

rr. Dame Gruev 10

1000 Shkup

www.edinstvenamakedonija.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të „Maqedonia e Bashkuar“

NjZ 1 – Emilija Geleva

NjZ 2 – Tome Dimishkovski

NjZ 3 – Dragan Ugrinovski

NjZ 4 – Janko Baçev

NjZ 5 – Mirjana Mirçevski

Lëvizja ZNAM (E di) – Për Maqedoninë Tonë

Lëvizja ZNAM – Për Maqedoninë tonë është parti politike me ideologji majtiste. Partia lindi nga lëvizja që doli nga pakënaqësia e anëtarësisë së LSDM-së, e cila e udhëhequr nga deputeti i atëhershëm Dimitrievski mori pjesë vetë në zgjedhjet lokale në vitin 2021 me moton „Për Kumanovën Tonë“. Me fitoren e kandidatit për kryetar të komunës, Maksim Dimitrievski, lëvizja qytetare u zhvillua në parti politike. Më 9 tetor 2023 u mbajt kongresi themelues, ku për kryetar i partisë u emërua kryetari aktual i komunës së Kumanovës dhe kandidati për president të shtetit në zgjedhjet presidenciale në vitin 2024, Maksim Dimitrievski.

Partia politike Lëvizja ZNAM – Për Maqedoninë Tonë

rr. Sh. Kirili dhe Metodi nr. 50/1-1, Qendër

1000 Shkup

www.dvizenjeznam.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Lëvizjes ZNAM – Për Maqedoninë Tonë

NjZ 1 – Boban Karapejovski

NjZ 2 – Daniell Stojçevski

NjZ 3 – Pavle Arsovski

NjZ 4 – Mile Cekov

NjZ 5 – Vesna Bendevska

NjZ 6 – Nebojsa Zaharievski

Era e tretë Maqedonase / Listat e Pavarura Maqedonase – Sovranët

Era e tretë Maqedonase është parti politike me seli në Manastir, e cila në vitin 2020 doli nga lëvizja me emërtim të njëjtë. Themeluesi i saj është ish-ambasadori maqedonas në Republikën e Turqisë, Goran Taskovski.

Era e tretë Maqedonase paraqiti listat e kandidatëve në të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Era e tretë Maqedonase / Listat e pavarura Maqedonase - Sovranët

Shirok Sokak, Manastir

www.makedonskae3.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Erës së tretë Maqedonase / Listat e pavarura Maqedonase - Sovranët

NjZ 1 – Vlladimir Trajkovski

NjZ 2 – Marjan Kamillovski

NjZ 3 – Vllado Pavllov

NjZ 4 – Vlladimir Gjorgjiovski

NjZ 5 – Goran Taskovski

NjZ 6 – Sonja Jovanovska

Opsioni i reformës së rindërtimit të Maqedonisë – Partia e punës

Opsioni i reformës së rindërtimit të Maqedonisë – Partia e Punës (MORO-RP) është themeluar në vitin 2014 si opsion i reformës së rindërtimit të Maqedonisë – Bashkimi demokratik qendror (MORO-CDU). Partia ka marrë pjesë në dy cikle zgjedhore parlamentare në vitin 2014 dhe 2016. Të dyja pjesëmarrjet në zgjedhjet MORO-RP i realizoi përmes pjesëmarrjes në koalicion. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2014, MORO-RP i bashkëngjitet koalicionit „Dinjitet për Maqedoninë“ së bashku me partinë Dinjiteti, me ç’rast fituan 9 265 vota ose 0,8 % të numrit të përgjithshëm të votave. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016 partia ishte pjesë e koalicionit „Koalicioni për ndryshime dhe drejtësi - Blloku i Tretë“ së bashku me Bashkimin demokratik, DEMOS dhe FRODEM. Ky koalicion fitoi 10 028 vota ose 0,8 % të numrit të përgjithshëm të votave. Partia nuk ka marrë vende deputetësh në zgjedhjet. Kryetari i partisë është Goran Zafirovski. Partia e Punës në zgjedhjet parlamentare garon me lista të kandidatëve në NjZ 1 dhe NjZ 5.

MORO-Parti e punës

rr. Anton Popov 103-b
1000 Shkup

Bartësit e listave të kandidatëve të Partisë së punës

NjZ 1 -Ana Bobinkova Mijakovska

NjZ 5 – Ljube Petrevski

Partia politike Alternativa e Re

E themeluar në vitin 2007 nga Gjorgji Orovčanec pas braktisjes së tij të VMRO-NP-së. Nga viti 2008 deri në zgjedhjet në vitin 2024 Alternativa e Re është pjesë e koalicioneve të udhëhequra nga LSDM. Në janar të vitit 2024, partinë e mori përsipër kryetarja aktuale e komunës së Qytetit të Shkupit, Danella Arsovska. Në këto zgjedhje parlamentare Alternativa e Re do të garojë me lista të veta në katër njësitë e para zgjedhore.

Alternativa e Re

bul. Aradha partizane 37/014
1000 Shkup
www.novaalternativa.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Alternativës së Re

NjZ 1 – Danella Arsovska

NjZ 2 – Dragan Mitkovski

NjZ 3 – Irena Vitina

NjZ 4 – Ana Cumbuleva

Partia politike Rodina Maqedoni

Partia „Rodina Maqedoni“ është themeluar në vitin 2020 dhe drejtohet nga Kryesia si organ kolektiv udhëheqës. Nga ana statutore, partia është kundër anëtarësimit të vendit në Unionin evropian, ndërsa angazhohet edhe për largim nga Aleanca e NATO-s, duke synuar afrimin me Bashkimin ekonomik euroaziatik dhe BRIKS-in, si dhe partneritetin strategjik me Rusinë. Kryesues i Kryesisë është

Zoran Jovançev, Partia Rodina në zgjedhjet parlamentare me lista kandidatësh do të garojë ne të gjitha gjashtë njësitë zgjedhore.

Rodina Maqedoni

rr. 27 marsi 10/1-2

1000 Shkup

www.rodina.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të Rodina Maqedoni

NjZ 1 – Tomçe Shirkov

NjZ 2 – Zoran Jovançev

NjZ 3 – Aleksandar Stefanovski

NjZ 4 – Ilija Jankovski

NjZ 5 – Marijan Gacevski

NjZ 6 – Darko Jançeski

Partia Jote

„Partia Jote“ është themeluar në vitin 2020, ndërsa një nga themeluesit janë avokati Aleksandar Torteovski dhe profesora Mirjana Najçevska. Në pajtim me statutin e saj, „Partia Jote“ është parti demokratike veprimtaria e së cilës bazohet në kombinimin e politikave për ndryshim shoqëror me politikatat për zgjidhjen e problemeve të mëdha ekologjike në suaza kombëtare dhe ndërkombëtare, për të krijuar një shoqëri të drejtë, korrekte dhe të qëndrueshme. Në këto zgjedhje partia „Jote“ paraqiti listat e veta të kandidatëve në katër njësi zgjedhore, më saktësisht në NjZ 1, NjZ 2, NjZ 3 dhe NjZ 4.

Partia Jote

rr. Maqedonia nr. 25-1/6

1000 Shkup

www.tvoja.org.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të „Partia Jote“

NjZ 1 – Mirjana Najçevska

NjZ 2 – Aleksandar Torteovski

NjZ 3 – Trajko Ajtov

NjZ 4 – Risto Stravrov

Opsioni qytetar për Maqedoninë dhe koalicioni „Trimërisht për Maqedoninë“

Opsioni qytetar për Maqedoninë (GROM) është parti politike e cila është themeluar në vitin 2013. Kryetari i partisë është Stevço Jakimovski. Parimet e GROM-it themelohen në parimet burimore të jetës demokratike: liria e zgjedhjes personale dhe krijimi i një shoqërie më të drejtë për secilin qytetar. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2014, partia ka marrë pjesë në mënyrë të pavarur dhe ka fituar një vend deputeti. Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2016, partia ka marrë pjesë në koalicionin e udhëhequr nga VMRO-DPMNE dhe ka fituar dy vende deputetësh, përderisa në zgjedhjet parlamentare në vitin 2020 fitoi një vend deputeti, gjithashtu, në koalicion me VMRO-DPMNE-në.

Në zgjedhjet parlamentare në vitin 2024 Opsionit qytetar për Maqedoninë i paraprin koalicioni „Trimërisht për Maqedoninë“, në të cilin janë përfshirë edhe: INTEGRA – Partia konservatore maqedonase dhe Partia për emancipimin e plotë të romëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut

Opsioni qytetar për Maqedoninë

rr. e Pragës nr. 21 hyrja 1, lokali 2 dhe 3
1000 Shkup
grom.mk

Bartësit e listave të kandidatëve të koalicionit „Trimërisht për Maqedoninë“

NjZ 1 – Dobrilla Andonovska

NjZ 2 – Lubço Ristovski

NjZ 3 – Jordan Nikollov

NjZ 4 – Ruzhica Nikollova

NjZ 5 – Samka Ibraimoski

NjZ 6 – Zoran Sofreski

Grup zgjedhësish Gjyla Çeliku

Grupi i zgjedhësve Gjyla Çeliku për herë të parë do të marrë pjesë në zgjedhjet e ardhshme parlamentare. Grupi do të garojë në mënyrë të pavarur vetëm në NjZ 6.¹⁰⁴

Bartësit e listave të kandidatëve të Grupit të zgjedhësve Gjyla Çeliku

NjZ 6 – Gjyla Çeliku

¹⁰⁴ Për Grupin e zgjedhësve Gjyla Çeliku nuk mund të gjenden më tepër të dhëna biografike nga ato që janë përmendur.

